

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small white dot, and the letter "k" has a small white crossbar. The background of the page features large, overlapping, semi-transparent pink shapes that create a modern, abstract design.

Nani Alanen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)
Sosionomi, kirkon nuorisotyö
Opinnäytetyö, 2018

NUORI VAPAAEHTOINEN SEURAKUNNASSA

TIIVISTELMÄ

Nani Alanen

Nuori vapaaehtoinen seurakunnassa – Rippikoulun jälkeinen nuorisotyö

52 sivua ja 3 liitettä

12/2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Nuori vapaaehtoinen seurakunnassa on Roihuvuoren seurakunnan kanssa yhteistyössä toteutettu opinnäytetyö rippikoulun suorittaneen nuoren osallistumismahdollisuuksista seurakunnan toimintaan. Osana opinnäytetyötä toteutettiin produktiona kerhonohjaajan käsikirja Roihuvuoren seurakunnalle. Seurakunnalla ei ole erillistä kerhonohjaaja koulutusta, joten käsikirja luotiin tukemaan nuorta vapaaehtoista kasvussaan kerhonohjaajaksi.

Opinnäytetyön prosessi eteni kahtena erillisenä työnä, jotka lopuksi yhdistettiin kokonaisuudeksi. Käsikirjaa varten kartoitettiin Roihuvuoren seurakunnan tarpeita ja luotiin käsikirja, joka on nuorelle helposti lähestyttävä. Raportissa määriteltiin nuoruuden käsitettä sekä kartoitettiin nuoren mahdollisuutta osallistua seurakunnan toimintaan niin Roihuvuoressa kuin missä tahansa muussa Suomen evankelisluterilaisessa seurakunnassa. Lisäksi opinnäytetyön raportissa paneuduttiin isostoiminnan historiaan ja kehitykseen evankelisluterilaisessa kirkossa.

Kirkko tarjoaa nuorelle monia erilaisia mahdollisuuksia osallistua seurakunnan toimintaan. Toiminnassa on paljon hyvää, mutta myös kehityskohtia löytyy varsinkin nuorten aikuisten kanssa tehtävässä työssä.

Asiasanat: nuoret, seurakunta, nuorisotyö

ABSTRACT

Nani Alanen

Young volunteer at church

52 Pages and 3 appendices

November, 2018

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services (AMK)

Social Services (AMK), church youth work leader

Young volunteer at church is a thesis done in cooperation with Roihuvuore Church. It is about the possibilities the youth has in the church after confirmation school. As a part of the thesis a handbook was made for church youth work leaders, since the church does not have a separate training program for youth work leaders. The handbook was made to help the youth in becoming a youth work leader.

The thesis was a two-part job, that in the end was formed into one. The manual was made to be easy for youth to get in to, and Roihuvuoren churches needs were also taken into consideration.

In the report we talk about what's the definition of youth and mapped the possibilities the youth have in the church of Roihuvuori and in every other Evangelical Lutheran Church in Finland.

Also, in the thesis we delve into the history of youth counseling and its evolvement in the Evangelical Lutheran Church.

The church offers the youth many different possibilities in participating in the churches activities. There's many positives in these activities, but there's also many things to improved, especially in working with young adults.

Key words: youth, church, church youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 NUORET	6
2.1 Nuoruus kehitysvaiheena	6
2.2 Miksi nuori hakeutuu seurakunnan vapaaehtoiseksi	7
3 SEURAKUNNAN RIPPIKOULUN JÄLKEINEN NUORISOTYÖ	9
3.1 Nuoristyön vaiheita ja muotoja	9
3.2 Nuorisotyön tavoitteet	11
3.3 Mitä rippikoulun jälkeen?	12
3.4 Nuorten kouluttaminen ja kouluttamisen tavoitteet	13
3.5 Erilaiset oppijat	16
3.6 Nuoret aikuiset	16
4 RIPPIKOULUN JÄLKEISEN NUORISOTYÖN MUODOT ROIHUVUORESSA	19
4.1 Roihuvuoren seurakunta	19
4.2 Isoskoulutus Roihuvuoressa	20
4.3 Kerhonojajaajat	21
4.4 Raiderikoulutus ja nuoret aikuiset Roihuvuoressa	22
5 PROSESSINKUVAUS	24
5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	24
5.2 Opinnäytetyön suunnitelma	24
5.3 Opinnäytetyön toteutus	25
5.4 Käsikirjan tavoitteet ja tarkoitus	26
5.5 Palautteen kerääminen ja käsittely	27
6 POHDINTA	29
6.1. Eettisyys ja luotettavuus	29
6.2. Ammatillinen kasvu	31
LÄHTEET	33
LIITTEET	37
Liite 1. Palaute kysymykset nuorisotyönohjaajille	37
Liite 2. Palaute kysymykset kerhonojajaajille	38
Liite 3. Käsikirja	39

1 JOHDANTO

Nuorella seurakuntalaisella on lukuisia mahdollisuuksia olla osallisena rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön seurakunnassa. Valitsin opinnäytetyöni kohteeksi kuitenkin aktiiviset nuoret, vapaaehtoiset. Nuoret vapaaehtoiset mahdollistavat seurakunnan toiminnassa paljon, mitä ilman heidän panostaan ei olisi mahdollista toteuttaa. Jopa nykyisen leiririppikoulun muotoutumiseen vaikutti vahvasti se, kun rippikouluun otettiin osalliseksi vapaaehtoisia nuoria seurakuntalaisia ”isoja siskoja” ja ”isoja veljiä”. Näistä isoista sisaruksista on kuluneiden vuosien aikana muodostunut valtakunnallisesti seurakunnan aktiivisin ikäryhmä, jonka toimintaan panostetaan. Nuorille järjestetään kokoontuvaa toimintaa, leirejä, tapahtumia sekä koulutuksia. Rippikoulun jälkeen isoskoulutus on laajimmin ikäryhmäänsä tavoittava muoto seurakunnassa. Vapaaehtoisen into kuitenkin hälvenee jossain vaiheessa, kun nuori on ohittanut isosiän. Herää kysymys mitä isosiän ohittaneelle tapahtuu seurakunnassa ja miten siihen pitäisi reagoida?

Opinnäytetyöni tuotan Roihuvuoren seurakunnalle kerhonohtajan käsikirjan. Käsikirja on suunnattu nimenomaan Roihuvuoren seurakunnalle, mutta se on sovellettavissa myös muissa seurakunnissa. Roihuvuoren seurakunnassa ei nykypäivänä järjestetä isoskoulutuksen lisäksi erillistä kerhonohtajakoulutusta niille, jotka haluavat toimia kerhonohtajina. Käsikirjan on tarkoitus tukea Roihuvuoressa koulutuksen puutetta ja ohjata nuorta vapaaehtoista tehtävässään varhaisnuorten kerhoissa ja leireillä. Toivon, että käsikirja rohkaisee nuorta kerhonohtajaa sekä auttaa häntä kasvussaan seurakuntalaisena.

2 NUORET

2.1 Nuoruus kehitysvaiheena

Nuoruus on nykyajan näkökulmasta itsestään selvä käsite, mutta nuoruuden synty on tuore ilmiö ja se liittyy yhteiskunnalliseen muutokseen. Nuoruuden eriytyminen erilliseksi ikävaiheeksi liittyy teollistumiseen ja kaupungistumiseen. Sitä voidaan pitää teollisuusyhteiskunnan lapsuuden ja aikuisuuden välisenä murrosvaiheen tuotteena. Nuorisoin ja nuoruuden merkitys syntyivät Suomessa 1900-luvun vaiheessa. Tuolloin nuorista tuli itsenäinen yhteiskuntaryhmä. (Lund 2007, 23—24.)

Nuoruusikä on siirtymäaikaa lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuden aikana ihminen kohtaa paljon muutoksia niin fyysisen kasvun, ajattelun kehittymisen kuin sosiaalisten tekijöiden parissa. Nuori alkaa itse ottaa vastuuta elämästään ja ohjaa itse omaa kehitystään. Kaikista ikävaiheista nuoruudessa keskitytään eniten identiteetin etsintään. (Ahonen, Nurmin Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2015, 142.) Nuoruuteen kuuluu keskeneräisyyden tunteita ja epävarmuutta, jotka ovat osa kehittymistä. Identiteetin löytämisen epäonnistuminen voi johtaa roolien sekaannukseen: nuori ei tunne itseään ja on kyvytön tekemään elämäänsä koskevia valintoja (Tähkäpää, Taavitsainen, Lehtinen, Kallinen, Ojala, Jutila, Syrjä-Turpeinen, Tukeva & Lampenius 2012, 8). Nuoruusiän valinnoillaan nuori luo pohjan omalle aikuisuudelleen. Aikuisuuden pohjan rakentumiseen vaikuttavat muun muassa ihmissuhteiden valinnat, harrastukset, koulutyö ja kouluvalinnat. Nuoruutta kuvataan usein psykologisessa kirjallisuudessa kriisien ja myllerryksen ajaksi. Samalla nuoruus on haavoittuvaa aikaa (Ahonen ym. 2015, 142.)

Kuka sitten on nuori? Nuorisolaki (1285/2016) määrittelee nuoreksi alle 29-vuotiaat. Täysi-ikäistä pidetään usein aikuisena, täysi-ikäisyyden raja Suomessa on 18 vuotta. Toisaalta rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana ja oppivelvollisuus päättyy nuorella peruskoulun jälkeen 16-vuotiaana. Yhdistyneiden kansakuntien mukaan 15—24-vuotiaat ovat nuoria. Yleissopimus lapsen oikeuksista taas määrittelee alle 18-vuotiaat ensisijaisesti lapsiksi. EU:n nuorisostrategiassa nuoriksi määritellään ensisijaisesti 13–30-vuotiaat. (Kontkanen 2018, 5.) Kirkossa nuorisotyö on tarkoitettu 14—25-vuotiaille, mutta jossain 20 vuoden vaiheilla voidaan puhua jo nuoresta

aikuisesta. Kirkon näkökulmasta nuori aikuinen on henkilö, jota seurakuntien nuorisotyö ei enää tavoita (Sakasti, nuoret aikuiset). Nurmi (Nurmi ym. 2015, 143) pitävät nuoruuden päättymisen kriteereinä aikuisen keskeisten roolien saavuttamista – työelämään ja lasten hankkimiseen ja hoitamiseen osallistumista. Aiemmin nuoruus on rajautunut muutaman vuoden ajanjaksoon. Nykypäivänä se saattaa laajentua jopa kahden vuosikymmenen mittaiseksi elämänjaksoksi.

2.2 Miksi nuori hakeutuu seurakunnan vapaaehtoiseksi

Nuori kiinnostuu seurakunnasta kokemustensa perusteella. Konfirmaation opetus- ja leirivaiheessa onkin tärkeää luoda nuorille positiivinen kuva nuorisotyöstä ja kertoa millaiseen toimintaan heidän on mahdollista osallistua konfirmoiduttuaan. Rippikoulun jälkeisen nuorisotyön päämuotona toimii isoskoulutus ja vapaaehtoistoiminta.

Rippikoulun jälkeisen nuorisotyön päämuotona toimii isoskoulutus ja vapaaehtoistoiminta. Vuonna 2001 Tampereella tehdyn tutkimuksen mukaan 67 prosenttia rippikoulun käyneistä nuorista aikoi osallistua isoskoulutukseen. Korkea kiinnostus koulutusta kohtaan rippikoulutytytyväisyydestä. Tutkimuksesta selviää, että rippikoululaisista lopulta vain joka kolmas aloitti isoskoulutuksen. Koulutettavista joka kymmenes päätti lopettaa koulutuksen kesken. Lopulta nuorista noin viidennes suoritti koulutuksen ja toimi isosena rippileirillä. (Niemelä 2007, 117)

Mikä nuoria sitten kiinnostaa isoskoulutuksessa? Vuonna 2015 tehdyn tutkimuksen mukaan suurin osa nuorista haluaa osallistua seurakunnan vapaaehtoistyöhön rippikoulun jälkeen, koska se on hauskaa, he pitävät työskentelystä tiimeissä ja tiimien yhteishenki houkuttelee mukaan. Osa taas haluaa kokea rippikoulun uudestaan ja oppia enemmän Jumalasta. (Schweitzer, Schlag, Simojoki, Tervi-Niemelä & Ilg 2017, 19-20, 93.) Osa kiinnostuu vapaaehtois- ja isostoiminnasta onnistuneen rippileirin ansiosta ja rippileiristä onnistuneen ovat tehneet nimenomaan isoset (Niemelä 2007, 117). Grönlundin (Grönlund 2017, 115) tutkimuksen mukaan vapaaehtoistoimintaan houkuttelee myös auttamisen halu.

Rippikoulun onnistumisella ja laadulla on olennainen merkitys nuorten yleiseen suhtautumiseen evankelisluterilaista kirkkoa kohtaan myös vuosia rippikoulun jälkeen (Niemelä 2007, 129). Niemelän tutkimuksen mukaan kirkkoa kohtaan myönteisemmäksi muuttuneiden asenteiden taustalla on se, että nuori tutustui

rippikoulun aikana kirkkoon ja sen työntekijöihin. Varsinaisen muutoksen sai aikaan kuitenkin isokoulutukseen osallistuminen sekä rippikoulun jälkeen seurakunnan muuhun toimintaan osallistuminen. Vastanneet kokivat rippikoulun jälkeisen nuorisotyön ja monipuoleisen vapaaehtoistoiminnan aktiiviseksi ja innostavaksi (Niemelä 2007, 132.)

Kirkon kasvatus ja nuorisotyön sihteerin mukaan vapaaehtois- ja isostoiminnan suosio ja koulutettavien määrä vaihtelee ympäri Suomea. Koulutuksen suosio perustuu paikallisuuteen ja seurakuntien tapaan yhdistää isokoulutus osaksi myös muuta nuoren seurakunnan toimintaa ja kulttuuria (Paananen & Tuominen, 2005, 371).

3 SEURAKUNNAN RIPPIKOULUN JÄLKEINEN NUORISOTYÖ

3.1 Nuoristyön vaiheita ja muotoja

Nuorisotyön ja vapaaehtoistoiminnan juuret johtavat pitkälle. Toimintaa oli jo ennen toista maailma sotaa. Varhaisimpia seurakunnan vapaaehtoisia olivat pyhäkouluopettajat sekä kummit. Kummit eivät välttämättä tunnistanee työnsä merkitystä seurakunnan vapaaehtoisena, mutta lapsen kristillinen kasvatusta oli vanhempien ja kummien varassa. Edelleenkin kummien rooli kristillisessä kasvatuksessa on merkittävä. Seurakuntien kasvatustyön vapaaehtoistoiminta sai alkunsa pyhäkoulujen mukana. Kun huomattiin etteivät kummit ja kotiväki pitäneet huolta lapsen kristillisestä kasvatuksesta perustettiin pyhäkoulut. Pyhäkoulunopettajiksi valittiin 1800-luvulla rippikoululaisten keskuudesta kristillismielisiä.

Pyhäkoulunopettajakoulutus on ensimmäinen vapaaehtoistyöntekijäkoulutus kirkossa. Koulutustoiminta alkoi 1900-luvulla kurssimuotoisena muutaman päivän koulutuksena (Porkka 2006, 77-78). 1800-luvulla papistossa esiintyi käsityksiä, jotka korostivat nuorisotyön merkitystä. Ensimmäiset viittaukset nuorten erityisasemaan ja nuorisotyön merkitykseen olivat 1850-luvulla, kun sisälähetystoimintaa kehitettiin kirkosta vieraantuneiden tavoittamiseksi. Porvoon hiippakunta ehdotti 1885 nuorisokokouksien järjestämistä rippikoulun käyneille nuorille. Samana vuonna asessori Lyra koki parhaaksi nuorisotyönmuodoksi rippikoulun käyneiden nuorten osallistamisen pyhäkoulun opetukseen. Ehdotuksissa näkyi idea nykyisen nuorisotyön muodosta kokoavasta nuorisotyöstä ja vapaaehtoistoiminnasta. (Porkka, 2006, 79)

Nuorisotyön voimistuminen liittyi 1900-luvun alussa nopean yhteiskunnallisen muutoksen aiheuttamaan huoleen nuorista. Nuoriso oli kasvanut ja kehittänyt eri tavoin kuin heidän vanhempansa. Vanhemmat kokivat nuorten uudenlaisen elämänympäristön ja käyttäytymisen uhaksi. 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenten nuorisotyö voidaankin nähdä aikuisten pyrkimyksenä suojella nuoria teollistuvan yhteiskunnan vaaroilta (Lund, 2007, 27). Aluksi nuorisotyötoimintaa järjestivät yhdistykset kuten poikien keskus ja tyttöjen keskus, jotka myöhemmin yhdistyivät nuorisotyötä kehittäväksi ja tukevaksi poikien ja tyttöjen keskuksiksi (SlideShare, PTK - poikien ja tyttöjen keskus), seurakuntien

lapsityönkeskus, joka kehitti lapsi ja perhetyötä pyhäkoulutoiminnan rinnalla (Nuori kirkko, Seurakuntien Lapsityön Keskus toimintakertomus 2016) ja nuorten keskus, joka kehitti työtä seurakunnissa ja tuki nuorisotyöntekijöitä ja nuoria vapaaehtoisia toimissaan (Suomen evankelisluterilainen kirkko, aamenesta öylättiin – kirkon sanasto). Lisäksi vastuuta ottivat herätysliikkeet. Vähitellen myös seurakunnat omaksuivat toiminnan omakseen. Tuomiokapitulit kannustivat seurakuntia oman nuorisotyö toiminnan käynnistämiseen 1930-luvulla. Toiminnan merkitystä perusteltiin nuorten kristillisen tiedon ja elämännäkemyksen syventämisellä. Nuorisotoiminta oli tuohon aikaan lähinnä nuorten piirejä ja kerhoja (Porkka, 2006 80-82).

Vahvistuva nuorisotyö heijastui myös nuorisotyöntekijöiden koulutuksessa sodan jälkeisenä aikana. Nuorisotyöntekijöiden palkkaaminen mahdollistui sitä mukaa, kun seurakuntien varallisuus ja elintaso nousivat sopivasti sodan jälkeen. 1950-luvun alussa nuorisotyössä työntekijöinä toimi pääosin nuorisopastorit, naisteologit ja sivutoimiset tyttö-, poika- ja nuorisotyöntekijät. Seurakunnat olivat palkanneet toimintaansa 1960-luvulla 306 nuorisotyönohjaajaa, kymmenessä vuodessa määrä kaksinkertaistui. Määrän kasvua selittävät Seurakuntaopistolla ja Lärkullassa lokakuussa 1949 alkaneet nuorisotyönohjaajien koulutukset (Launonen, 2004,69). Nykyään nuorisotyönohjaajia koulutetaan kolmannen asteen opintoina. Koulutus tapahtuu Diakonia-ammattikorkeakoulussa sekä Centria-ammattikorkeakoulussa. Koulutuksen sisältö koostuu sosiaalialan (sosionomi, amk tai yhteisöpedagogi) opinnoista, sekä piispainkokouksen päätöksen mukaisen 90 opintopisteen laajuisista teologisista ja seurakuntatyön opinnoista (Launonen, 2006, 100-101).

Seurakunnissa alettiin rakentaa nuorisotyötä varten 1950-luvulla yhä enemmän nuorten tiloja, jotka mahdollistivat nuorisotyön monipuolistumisen. Nuorisotyössä kokeiltiin uusia muotoja esimerkiksi kotitalousneuvontaa ja urheilutoimintaa. Nämä kokeilut heijastuvat myös tämän päivän seurakunnan kerhoihin, suosittuja kerhomuotoja ovat kokki- ja sählykerhot. Samaan aikaan kokeiltiin myös musiikin ja näytelmien käyttöä osana nuorisotyötä (Launonen, 2004,63).

Vähitellen rippikoulun käyneiden nuorten tehtävän kuva muotoutui. Heitä ei tarvittu enää vain pyhäkoulun opettajiksi vaan mukaan tuli kerhojen ohjaaminen sekä isostoiminta. Rippikoulutyötä kehitettiin ja rippikoulupedagogiikkaa ja -didaktiikkaa uudistettiin. Kehitettiin opetusmenetelmiä, jotka sopivat leirimuotoiseen rippikouluun ja samalla syrjäyttivät opettaja keskeisen opetuksen. Isot otettiin osaksi rippikoulua.

He muuttivat rippikoulujen dynamiikkaa. Isosten tarve leireillä oli ilmeinen, 1900-luvulla työntekijät olivat ikänsä ja asemansa vuoksi etäällä rippikoululaisista. Isot pystyivät tuomaan heitä lähemmäs toisiaan omalla toiminnallaan. On siis täysin perusteltua pitää isostoimintaa rippikoulun menestyksen syynä sekä seurauksena (Porkka, 2005, 82). Isot olivat leiriolosuhteissa lisätyövoimaa sekä roolimalleja. Isostoiminnasta tuli luonteva jatkumo nuoren osallisuudelle seurakunnassa vapaaehtoisena. Kristityn nuoren malliksi seurakunnissa muodostui aktiivinen nuori seurakunnan vapaaehtoisena. Seurakunnan kasvattamisen keskeiseksi työvälineeksi nousi vapaaehtoisten kouluttaminen, mitä nuorisotyö vahvimmillaan tänäkin päivänä on. (Porkka, 2006, 85)

3.2 Nuorisotyön tavoitteet

Seurakuntien Lapsityön Keskus, PTK – poikien ja tyttöjen keskus ja Nuorten Keskus halusivat varmistaa, että lasten ja nuorten ääni kuuluisi myös tulevaisuuden kirkossa ja yhteiskunnassa. Kolmesta järjestöstä luotiin yksi järjestö, Nuori Kirkko. Nuori kirkko toimii kirkon nuorisotyöntekijöiden ja lapsityöntekijöiden taustalla tukena. Nuoren kirkon missiona on tukea lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kasvua ja osallisuutta, kehittää ja palvella evankelisluterilaista seurakunnan toimintaa lasten ja nuorten parissa sekä vaikuttaa lasten ja nuorten sekä heidän perheiden hyvän elämän edellytyksiin kirkossa ja yhteiskunnassa. Nuori kirkko on toiminut nuorisotyön taustaorganisaationa sen perustamisesta 2016 lähtien. Nuoren kirkon strategiaan valintoihin 2019-2023 valikoitui lapsi ja nuorisolahtaisuus, ulkopuolisuuden ehkäiseminen sekä yhteiskunnassa vaikuttamisen aktiivisuuden edistäminen. Myös nuorisotyössä tulisi näkyä Nuoren Kirkon strategiset valinnat. (Nuori Kirkko, strategia)

Elomaan (Elomaa, 2001, 110) mukaan seurakunnan nuorisotyön tavoitteena on mahdollistaa nuorelle ja lapselle, turvallinen elämä sekä antaa työvälineet uskonelämän rakentamiselle sanan, sakramenttien ja seurakuntayhteyden perustalle, sitoutua Jumalan kansan jäseneksi sekä ottaa vastuuta seurakunnan tehtävän toteuttamiselle. Nuorisotyön toiminta ympäristö on jatkuvassa liikkeessä ja muutoksessa, myös nuorisotyön on oltava jatkuvassa liikkeessä ja muutoksessa. Nuori ja yhteiskunta kehittyvät ja nuorisotyön tulisi kehittyä siinä mukana. Nuorisotyön painotuksista huolimatta nuorisotyössä on läsnä kaikki kirkon perustehtävät. Kirkon perustehtävä on auttaa ja tukea vaikeuksien keskellä, niin käytännöllisissä asioissa

kuin henkisessä selviämisesäkin. Nuorisotyön toiminnalla tulisi pyrkiä siihen, että nuori ei ajautuisi elämässään vaikeuksiin tai jos ajautuu, että hänellä on rinnallaan aikuinen, joka tukee vaikeissa elämäntilanteissa. Kirkon tulee pitää huolta myös niistä nuorista, jotka tarvitsevat elämäänsä erityistä tukea, ja kohdistaa katseensa erityistä tukea tarvitseviin yksilöihin ja ryhmiin. (Tähkää ym., 2012, 58) Nuorisotyön tavoitteena on kasvattaa nuorista aikuisia seurakuntalaisia ja auttaa heitä vahvistamaan uskoaan.

3.3 Mitä rippikoulun jälkeen?

Monissa seurakunnissa rippikoulun käynyt luetaan mukaan ”nuoret aikuiset” kategoriaan. On mahdollista, että rippikoulun käyneelle nuorelle seurakunta ja sen toiminta on kuitenkin edelleen todella vierasta ja monet kääntävätkin kirkon toiminnalle selkensä vierauden ja kutsumuksen puutteen vuoksi. Muun muassa näiden seikkojen takia seurakunnan nuorisotyöntekijän olisi erityisen tärkeää huomioida kohderyhmänä juuri rippikoulun suorittaneet 14—16-vuotiaat nuoret sekä sitä vanhemmat nuoret aikuiset. Tämän ikäluokan nuoret useimmiten asuvat saman seurakunnan alueella, kuin rippikoulua käydessään ja olisivat mahdollisesti kiinnostuneita osallistumaan seurakunnan toimintaan esimerkiksi vapaaehtoisena, mutta putoavat pois tiedon puutteen vuoksi (Schweitzer ym. 2017, 17). Nuorisotyössä on tärkeä tiedostaa, mikä vaikuttaa nuorten seurakunnantoimintaan osallistumismääriin ja reagoida näihin ongelmiin. Henrietta Grönlundin (Grönlund 2017, 112—118) tekemän tutkimuksen mukaan vapaa-ajan puutteen lisäksi yleisimpiä vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuuden syitä ovat tiedon puute ja se, ettei kukaan ole koskaan pyytänyt mukaan toimintaan. Useammin kuin yksi viidestä vastanneesta kertoo, että kutsumattomuus on tärkein syy miksi ei osallistu toimintaan. Tästä johtuen seurakunnan nuorisotyön tapahtumien ja vapaaehtoistoiminnan esilletuominen ja markkinointi toiminnan jatkuvuuden sekä nuoren osallisuuden kannalta on elintärkeää ennen rippikoulua, sen aikana ja rippikoulun jälkeen.

Mitä mahdollisuuksia rippikoulun jälkeen on? Rippikoulun kristillisimmille ja aktiivisimmille tarjottiin 1900-luvun puolessa välissä paikkaa vapaaehtoisena pyhäkoulun opettajana. Siihen aikaan vapaaehtoistoiminta oli kokenut jo suuria laajennuksia. Vapaaehtoisten ja isosten osallistujia määrä oli suuri ja se jatkoi kasvuaan 90-luvulla. Toimintaa oli laajennettu ja tarjolla oli muutakin kuin isostoimintaa rippileireillä. isosia työllistettiin lasten- ja varhaisnuorten leireillä, perheleireillä ja

diakoniatyön leireillä. Vuosituhannen vaiheessa tehdyn tutkimuksen mukaan isostoimintaan osallistuvat nuoret osallistuivat aktiivisesti myös muuhun seurakunnan toimintaan muun muassa avustivat jumalanpalveluksissa, musiikkitilaisuuksissa sekä muissa seurakunnan tapahtumissa. Lisäksi toimintaan sisältyi pienryhmä- ja kerhotoiminnan ohjaamista. (Porkka 2005, 84).

Myös nuoria aikuisia alettiin ottamaan osalliseksi rippikoulutoiminnassa. Joka toisessa seurakunnassa oli 2005 18 vuotta täyttäneille isosille oma tehtäväkuva ja nimike, tavallisimmin apuohjaaja. Apuohjaajien työnkuvaan kuului toimia isosten ”esimiehenä”, olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa virikkeitä ja iltaohjelmaa leireille. Apuohjaajalla ei ollut rippikoululaisista muodostettua pienryhmää vaan heidän ryhmänsä muodostui isosista. Apuohjaajan työ oli jo hieman vastuullisempaa kuin isosen tehtävät. Apuohjaajat osallistuivat ohjaajien palavereihin ja he huolehtivat isosten perehdytyksestä leirin aikana. Joissain seurakunnissa palkattiin täysi-ikäisiä nuoria kesä isäntiä ja emäntiä. Yleensä heidät palkattiin leirikeskukseen koko kesäksi ja näin he osallistuivat kaikille leireille. isännät ja emännät toimivat apuohjaajien tavoin isosten kanssa, mutta heidän tehtäviinsä kuului myös leirikeskuksen kiinteistön huoltoa, siivousta, keittiötyötä sekä autonkuljettajan töitä. (Porkka 2005, 103—104)

3.4 Nuorten kouluttaminen ja kouluttamisen tavoitteet

Nuoret aktiiviset seurakuntalaiset olivat osana nuorisotyötä pyhäkoulunopettajina ja vähitellen osallisina myös kerhoissa 1900-luvun puolessa välin tienoilla. Silloin kerhonohjaajien sekä nuorisotyön muiden vapaaehtoisten koulutus laajeni. Heille pidettiin koulutuspäiviä ja pidempiaikaisia kursseja. Kurssit pidettiin lukukauden mittaisina ja ne näkyivät arkikuvassa parina iltana viikossa. Nämä kurssit ja koulutukset ovat luoneet pohjan nykyiselle isoskoulutukselle. (Porkka 2006, 83—86) Vapaaehtoisia nuoria koulutetaan nykypäivänä muun muassa isosen tehtäviin sekä toimimaan seurakunnannuorisotyön kerhoissa apuohjaajina eli kerhonohjaajina.

Isostoimintaa voidaan kutsua kirkkomme merkittävimmäksi maallikkoliikkeeksi viime vuosikymmenten aikana. Vuoden 2005 tilastojen mukaan isosena rippikouluun on osallistunut vuosittain noin 13 000 nuorta. Isoskoulutukseen on osallistunut vuosittain yli 20 000 nuorta. (Paananen & Tuominen 2005, 373) Kuten isoskoulutettavia myös seurakuntia on monia ja ne ovat keskenään erilaisia. Tästä

johtuen isoskoulutuksella ei ole yhtä ainoaa valtakunnallista rakennetta (Paananen & Tuominen 2005, 385). Isoskoulutuksen muotoon, kuten kestoan, vaikuttavat monet asiat muun muassa koulutusryhmän koko ja koulutuksesta vastaavan työntekijän pedagoginen ajattelu ja näkemys koulutuksen tavoitteista (Porkka 2005, 94). Joissain seurakunnissa koulutus kestää vuoden, joissain kaksi tai kolme. Lyhyen koulutuksen etuna on se, että nuorella on vahvassa muistissa oma rippikoulu ja siellä toimiminen. Pidemmässä koulutuksena etuna on se, että nuori saa rauhassa valmistautua isosen tehtävään. Myös isosen ja rippikoululaisen isompi ikäero on yksi etuna. Pidempi koulutus voi antaa myös enemmän aikaa kasvaa persoonana. (Paananen & Tuominen, 2002, 34) Seurakuntien eroista huolimatta isoskoulutukselle on koottu tiettyjä yhteisiä periaatteita ja toteutustapoja. Nämä kootut linjaukset on julkaistu Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016 teoksena.

Isoskoulutuksella on neljä yleisintä toteutusmallia, joista seurakunnat valitsevat tai räätälöivät itselleen sopivimman. Malleja ovat iltakoulutusmalli, moduulimalli, lyhyiden intensiivikurssien malli sekä nuorteniltamalli. Iltakoulutusmallissa isoskoulutusryhmä kokoontuu säännöllisesti, yleensä kerran viikossa. Tapaamisissa käsitellään erilaisia koulutusteemoja monipuolisilla menetelmin. Iltakoulutusmalli on yleisin isoskoulutuksen toteutusmalli, jonka mukaisesti yli puolet seurakunnista on organisoinut isoskoulutuksensa. Moduulimallissa isoskoulutus rakentuu kokoontumisista, joihin liittyy muun toiminnan ja yhdessä olemisen ohella hartauselämää. Näiden lisäksi on vapaasti valittavia tapahtumia ja projekteja, jotka saattavat liittyä jumalanpalvelusten toteuttamiseen, diakoniaan tai varhaisnuorisotyöhön. Malli on toiseksi yleisin. Lyhyiden intensiivikurssien malli Isoskoulutus toteutetaan pitämällä suhteellisen pitkiä, kokoontumisia tai leirejä yleensä viikonloppuisin. pidempien kokoontumisten lisäksi voidaan käyttää myös yksilöllisiä etätehtäviä. Malli soveltuu etenkin pienten seurakuntien ja järjestöjen isoskoulutukseen. Tätä mallia käyttää vain noin viides seurakunta. Nuorteniltamallissa Isoskoulutus on kiinteänä osana seurakunnan muuta nuorisotoimintaa. Nuorteniltamallissa seurakunnassa ole muusta toiminnasta irrallaan olevaa isoskoulutusta. Nuorteniltojen aikana on eri-ikäisiä nuoria kokoavia ryhmiä, joissa käsitellään nuorten kannalta merkityksellisiä asioita. Isoskoulutuksen ja muun nuorisotoiminnan raja on tarkoituksellisen liukuva. Oleellisessa osassa nuorisoyhtämällä on rukouselämä. Malli ratkaisee monia isoskoulutuksen erillisyydestä johtuvia ongelmia. Nuori, joka lopettaa isostoiminnan, voi kuitenkin säilyttää yhteyden seurakuntaan. (Porkka 2005, 96 ; Jattu, Kaartinen, Kokkonen,

Paananen, Porkka, Pruuki, Syrjä, Tukeva, Vappula, Winqvist & Åström 2016, 44—25)

Kerhonoijaaja koulutus on kehitetty vastaamaan varhaisnuorisotyön haasteisiin. Kirkon kasvatustoiminnan kokonaisohjelma ja siinä määritellyt periaatteet ovat vaikuttaneet koulutuksen kehitykseen 1970-luvulta saakka. Kuten isoskoulutuksen myös kerhonoijaajakoulutuksen muotoon ja rakenteeseen vaikuttaa osallistujia määrä sekä kouluttajan pedagogiset lähtökohdat ja ajattelu sekä näkemys koulutuksen tavoitteesta. Kerhonoijaajakoulutuksen yleistavoite on auttaa nuorta toimimaan seurakunnassa sekä ottamaan vastuuta varhaisnuoren kristillisessä kasvatuksessa. (Silvo 2001, 275) Kerhonoijaajakoulutuksen toteutuminen on seurakunta kohtaista. Useissa seurakunnissa kerhonoijaajakoulutus pidetään selkeästi omana koulutuksenaan. Joissain seurakunnissa kerhonoijaajakoulutus järjestetään isoskoulutuksen rinnalla (Silvo 2001,278).

Isos- ja kerhonoijaajakoulutuksen sekä nuorille suunnatun vapaaehtoistoiminnan tärkein tavoite on opettaa nuorelle taito toimia isosena tai kerhonoijaajana sekä avustajana. Esimerkiksi isoskoulutus sisältää nuorelle ja nuoren kehitykselle myös muita tärkeitä teemoja. Isostoiminnan aikana nuorella on mahdollista oppia tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä taitoja eettiseen ajatteluun ja kunnioittamiseen liittyen. Myös luottamus itseensä ja kykyynsä selviytyä haastavista tilanteista kehittyy. Näiden lisäksi nuorta tuetaan kokeilemaan myös epämurkavalta tuntuvia asioita ja kehittämään itseään. On tärkeää, että nuori saa mahdollisuuden toteuttaa itseään, suunnitella ohjelmaa ja ohjata ryhmää. (Jattu ym. 2016 24.) Voidaan ajatella, että nuorisotyö ja isoskoulutus toimivat nuorelle siltana aikuisuuden seurakuntalaisuuteen. Isostoiminta sitouttaa nuoren seurakuntaan ja sen oheistuotteena saadaan kaikki se mitä isoselta tai kerhonoijaajalta tarvitaan (Nieminen, Peitso, Perkiö & Poropudas 2017, 10.) Lisäksi kirkon nuorisotyö tukee nuorten sosiaalista vuorovaikutusta, auttaa käsittelemään eettisiä kysymyksiä ja mahdollistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Vapaaehtoistoimintaa nuorisotyössä voidaan tulkita kolmenlaisena välineenä: elämäkatsomuksellisten asioiden pohtimisen ja käsittelemisen toiminnallisena muotona, se voi toimia väylänä yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen nuorille suunnatussa toiminnassa sekä tapana sisällölliseen oppimiseen kristinuskosta ja uskosta ylipäänsä. (Grönlund 2017,119.) Isoskoulutukseen osallistunut nuori hyötyy elämässään koulutuksessa opituista asioista myös seurakunnan ulkopuolella. Hän oppii johtamaan

ryhmää, vuorovaikutus taitoja ja toimimaan ryhmässä. Näitä ominaisuuksia arvostetaan ja odotetaan aikuiselta työmaailmassa.

3.5 Erilaiset oppijat

Kuten kouluissa myös seurakunnan nuorisotyössä arvostetaan ja hyväksytään kaikki sellaisena kuin he ovat. Kouluissa järjestetään erityisopetusta sitä tarvitseville. Myös seurakunnan nuorisotyössä on alettu ottaa erilaiset oppijat ja tukea tarvitsevat nuoret paremmin huomioon. Koulutuksia suunniteltaessa on tärkeää muistaa nuorten oppimisvaikeudet, erilaiset tuen tarpeet sekä rajoitteet, joita nuorilla saattaa olla. Nuori, joka ei kuuntele eikä keskity tunnilla ei välttämättä ole vain levoton ja villi vaan hänellä saattaa olla vaikeuksia keskittyä asiaan pitkäksi aikaa. Nuori, joka ei kirjoita muistiinpanoja ei ole vain laiska vaan hänellä voi olla ongelmallista tuottaa kirjallista materiaalia (Riihimäki 2005, 190).

Erilaiset oppijat luovat nuorisotyössä haastetta, mutta työntekijän on oltava valmis ottamaan nämä haasteet vastaan. On tärkeä nähdä, kuinka esimerkiksi oppimisvaikeus vaikuttaa nuoreen ja hänen käyttäytymiseensä, jotta hänet voidaan kohdata oikealla tavalla ja jotta hänen tarpeisiinsa osataan vastata (Riihimäki 2005, 196). Oppimisvaikeudet ja niistä johtuvat käytöshäiriöt sekä villi luonne eivät saisi olla esteenä nuoren osallistumiselle seurakunnan nuorisotyössä vaan ne on osattava ottaa huomioon jo toiminnan suunnittelu vaiheessa. Ihmisen moninaisuus tulee ottaa huomioon ja kunnioittaa sitä koulutusta suunniteltaessa ja luoda mahdollisuus jokaiselle osallistua omalla tavallaan, esimerkiksi mahdollistaa ulkoläksyjen suorittaminen hänelle ominaisella tavalla (Paananen & Tuominen 2002, 20). Myös erityisnuorelle on tärkeä antaa mahdollisuus tulla kohdatuksi, ymmärretyksi ja kuulluksi juuri sellaisena kuin hän on. Nuoren kehityksen kannalta tärkeää antaa nuoren näyttää taitonsa, kykynsä ja halunsa sekä antaa mahdollisuus kokea kuuluvansa joukkoon. Vertaisryhmästä eristäminen heppoisin perustein varsinkin nuorella iällä voi olla haitaksi itsetunnolla ja kehitykselle. (Riihimäki 2005,197)

3.6 Nuoret aikuiset

Nuorisotyönkenttä on laaja ja se kattaa rippikoulu, isos- ja kerhonohjaajatoiminnan lisäksi tuntemattomammaksi jääneen väestön nuoret aikuiset. Nuoret aikuiset ovat isosiän jälkeen häviävä ikäluokka seurakunnissa. Nuori aikuinen voidaan määritellä

henkilöksi, jota kirkon nuorisotyö ei enää tavoita (Sakasti, nuoret aikuiset). Suomessa kirkon nuorisotyön vahvuus on rippikoulu ja sitä seuraava isokoulutus. 2005 kirkko tavoitti rippikoululla lähes kokonaisen nuorten ikäluokan ja isostoimintaan osallistui kolmannes rippikoulun käyneistä. Jo silloin ennustettiin, että muutamassa vuodessa aktiivisuus kuitenkin laantuu ja kirkko menettää tärkeän kontaktiryhmän. (Karvonen & Liljendahl 2005, 312). Vuosituhannen vaihteessa nuorisotyö keskittyi entistä enemmän rippikouluihin, jolloin muu, myös nuoria aikuisia tavoittava, kokoontuva toiminta väheni. Vielä 80-luvulla kokoontuva toiminta tavoitti 15-18-vuotiaista 13,7% mutta määrä laski vuoteen 2001 mennessä enää 7,5%. (Kallinen & Huttunen, 2005, 308). Sama lasku on jatkunut eikä seurakunnan rippikoulun jälkeinen kokoontuva toiminta ole enää suuressa suosiossa. Nykyään seurakunnilla on tarjolla hyvin vähän toimintaa ja malleja niiden nuorten tavoittamiseksi, jotka ovat ohittaneet rippikouluiän ja isostoiminnan. Muutamaa vuotta myöhemmin huomattava osa siitä ikäluokasta, joka oli aktiivinen isostoiminnassa, eroaa kirkosta. Vaikuttaa siltä, ettei nuorisotyössä onnistuta kasvattamaan nuorten aikuisten valmiuksia toimia seurakuntalaisena. Nuorten aikuisten seurakuntalaisuuden tukeminen ei jatkossakaan tule onnistumaan, ellei työrajoja uskalleta ylittää. Koska nuorisotyön painopiste on rippikoulussa, täytyisi nuorten aikuisten kohdalla työntekijöitä löytyä myös muilta kuin nuorisotyön puolelta. (Tähkää ym., 2012, 49)

Osassa Suomen seurakunnista järjestetään nuorille aikuisille kokoontuvaa toimintaa. Esimerkiksi Espoon seurakunnissa nuorille aikuisille on tarjolla pop-messuja, HalleLuja-messuja, hiljaisuuden rukoushetkiä ja keskustelupiirejä. Lisäksi nuorelle aikuiselle tarjotaan mahdollisuus toimia tukihenkilönä nuorelle (Kirkko Espoossa, Aikuiset, Nuoret aikuiset). Myös Kuopiossa Alavan seurakunnassa järjestetään kokoontuvaa toimintaa Peli-iltojen, luontoretkien, nyyttäreiden ja leirien muodossa. Alavan seurakunnassa nuorilla aikuisilla on oma WhatsApp-ryhmä sekä Facebook-ryhmä, joissa nuoret aikuiset suunnittelevat yhdessä tapaamisia ja toimintaa. (Kuopion seurakunnat. Seurakunnat. Alavan seurakunta. Nuoret ja opiskelijat. Nuoret aikuiset). Joensuun seurakunnalla on tarjolla myös uudempia toiminta muotoja nuorille aikuisille. Tarjolla on muun muassa Bible journaling -ryhmä, sekä kaksi erillistä musiikki ryhmää. (Joensuun evl kirkko. toimintaa kaiken ikäisille, nuoret aikuiset k-18)

Nuorten keskuksen merkittäväksi ja näkyväksi toiminnaksi 1990-luvulla muodostui nuorten aikuisten kirkollinen vaikuttaminen. Tilastojen mukaan varsinkin suurien kaupunkien seurakunnissa 18—35-vuotiaat olivat se ikäryhmä, jonka sitoutuminen kirkkoon ohentui kaikkein eniten. Nuorten Keskus halusi edistää nuorten aikuisten vaikutusmahdollisuuksia seurakunnassa. Porissa järjestettiin 1999 nuorten aikuisten kirkolliskokous. Kokouksen aikana perustettiin nuorten aikuisten vaikuttamisryhmä NAVI. Ryhmään kutsuttiin järjestöjen ja hiippakuntien nimeämiä nuoria aikuisia. Navin toiminta on ollut vahvasti nuorten aikuisten toimintaa, jossa palkatuilla työntekijöillä on ollut pieni rooli. 2005 Naviin kuului 190 nuorta aikuista ja nuorten aikuisten asioista kiinnostunutta. Navi on ollut näkyvästi mukana erilaisissa kirkon vaaleissa ja tapahtumissa. (Lund 2007, 176-177)

4 RIPPIKOULUN JÄLKEISEN NUORISOTYÖN MUODOT ROIHUVUORESSA

4.1 Roihuvuoren seurakunta

Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Roihuvuoren seurakunnan kanssa. Roihuvuoren seurakunta on yksi Itä-Helsingin merellisistä seurakunnista. Roihuvuoren seurakunta on perustettu 1965 ja alueella toimii kolme kirkkoa. Niistä vanhin Tammisalossa, uusin Laajasalossa sekä pääkirkko Roihuvuoressa. Roihuvuoren seurakunnan toimialueet ovat Roihuvuori, Marjaniemi, Tammisalo, Laajasalo, Santahamina, Jollas ja Villinki. (Facebook. Roihuvuoren seurakunta. tiedot) Roihuvuoren seurakunta työllistää 32 työntekijää sekä 14 luottamushenkilöä (Helsingin seurakunnat. Roihuvuoren seurakunta. yhteystiedot). Seurakunnan alueella asuu noin 29 000 asukasta (Korhonen, 2016, 8), joista seurakuntaan kuuluu 18 189 (Helsingin seurakunnat, materiaalit). Asukasmäärä on jakautunut seurakunnan alueella. Roihuvuoressa noin 12 000 asukasta ja Laajasalossa noin 17 000 asukasta (Korhonen, 2016, 8). Roihuvuoren seurakunnan jäsenmäärä tulee tulevina vuosina kokemaan nousun, sillä Laajasalon alueelle rakenteilla olevalle Kruunuvuorenrannan asuinalueelle asukasluvuksi on ennustettu 11000 henkilöä. Kruunuvuorenrannan alueen on suunniteltu valmistuvan 2030. (Helsingin kaupunki, julkaisut).

Roihuvuoren seurakunnassa järjestetään toimintaa lapsityön, varhaisnuorisotyön, nuorisotyö, diakoniatyön ja vanhustyön työmuodoissa. Lapsityössä pidetään päiväkerhoja. Varhaisnuorisotyössä leirejä ja kerhoja kouluikäisille. Nuorisotyö pitää rippikouluja, kouluttaa isosia ja raidereita, eli apuohjaajia, järjestää nuorten messuja, pitää nuorten iltaa ja nuorille aikuisille suunnattua iltaa. Vanhustyö pitää raamattupiiriä sekä sanan ja rukouksen iltoja. Lisäksi Roihuvuoren seurakunnalla on harrastaja teatteriryhmä, joka toimii aktiivisesti, kamarikirkkokuoro sekä tapahtumia ympärivuoden seurakunnan huvilalla Laajarannassa. (Helsingin seurakunnat, Roihuvuoren seurakunta) Roihuvuoren seurakunnassa pidetään vuodesta ja ikäluokasta riippuen noin kymmenen rippikoulua. Vuonna 2019 rippikouluja on suunnitteilla kahdeksan. Vaikka Roihuvuoressa on nimetty nuorisotyöntiimi, johon kuuluu kaksi pastoria ja kaksi nuorisotyöntekijää, rippikoulujen pitämiseen osallistuvat myös seurakunnan lapsityöntekijät sekä muut pastorit.

Roihuvuoren seurakunnassa nuorisotyöstä vastaa neljän työntekijän tiimi: tiimi koostuu kahdesta nuorisotyönohjaajasta sekä kahdesta pastorista (Helsingin seurakunnat, Roihuvuoren seurakunta, yhteystiedot). Nämä neljä ovat vastuussa niin rippikoulutyöstä kuin rippikoulun jälkeisen nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta.

Rippikoulun jälkeen Roihuvuoren seurakuntaan kuuluvalla nuorelle tarjotaan mahdollisuus ilmoittautua isoskoulutukseen. Isoskoulutuksen jälkeen nuori voi osallistua raiderikoulutukseen, eli apuohjaaja koulutukseen. Koulutusten lisäksi kiinnostuneille tarjotaan mahdollisuutta alkaa kerhonohtajaksi varhaisnuorten kerhoon ja osallistua nuorteniltoja suunnittelevaan ja toteuttavaan parkkitiimiin. Parkki eli nuorten ilta järjestetään kesätaukoa lukuun ottamatta lähes joka perjantaina Laajarannassa. Vuonna 2017 Parkkeihin osallistui keskimäärin 90 nuorta. Määrä on hieman laskenut vuoden 2018 aikana, osallistujia on ollut syksyllä 2018 noin 40 (Olivia Suni & Anna Koho, henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2018).

Roihuvuoren seurakunnassa on kuukausittain erityisesti nuorille suunnattuja messuja: Arkkikirkko kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona sekä Gospel-messu kuukausittain valikoituvana sunnuntaina. Seurakunta tarjoaa mahdollisuuden osallistua avustamaan messuissa nuorten bändissä sekä messua avustavissa tehtävissä. Messuissa avustamisesta kiinnostuneille järjestetään messunavustaja koulutus.

Roihuvuoren seurakunnassa rippikoulun jälkeisen nuorisotyön suurimpiin ongelmiin lukeutuu osallistujien ja sitoutumisen pieni määrä sekä aktiivisuus. Isoskoulutus pidettiin ennen kahden vuoden mittaisena laajana koulutuksena ennen kuin siirryttiin kokeilemaan lyhyttä ja tiivistä puolen vuoden koulutusta. Kerhonohtajillekin oli ennen oma koulutuksensa, nykyään koulutukseen ei ole osallistujia ja siitä on jouduttu luopumaan. Syksyllä 2018 isos- ja raiderikoulutukseen osallistuu noin 80 nuorta. Kerhonohtajia toimii aktiivisesti 20 (Saila Lavonen, henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2018). Roihuvuoren seurakunnan alueelta on kutsuttu noin 200 nuorta vuoden 2019 rippileireille (Facebook, Roihuvuoren seurakunta).

4.2 Isoskoulutus Roihuvuoressa

Isko eli isoskoulutus järjestetään Roihuvuoren seurakunnassa puolivuotisena koulutuksena. Koulutus sisältää syyskauden aloitus infon, yhdeksän lähiopetuskertaa, kaksi leiriä sekä osallistumista ja avustamista arkkikirkoissa ja gospel messuissa.

Joulukuussa järjestetään Isko2 koulutettaville ja raidereille yhteinen ilta, joka kuuluu koulutukseen. Keväällä isokoulutettavat osallistuvat yhteisvastuu keräykseen sekä euronpäivän järjestämiseen. Ennen rippikouluun osallistumista isokset siunataan tehtävänsä messussa.

Roihuvuoressa koulutus oli ennen kaksivuotinen, mutta osallistujia kadon ja nuorten kiireiden takia vuonna 2017 päädyttiin kokeilemaan puolivuotista koulutusta. Kokeilu todettiin hyväksi ja koulutusta jatketaan puolivuotisena. Koulutukseen osallistuu ensimmäistä kertaa isoseksiksi hakevat (Isko1) sekä jo toista kertaa isoseksiksi hakevat nuoret (Isko2), jolloin koulutus on kertaamista. Rippileirille pääsee isoseksiksi heti ensimmäisen isokoulutuksen suoritettuaan.

Isokoulutukseen on luotu myös joustava osallistumismahdollisuus jisko eli joustava isokoulutus. Joustava isko suunnitellaan jokaisen kanssa henkilökohtaisesti mahdollisuuksien mukaan. Poissaolot korvataan messuilla, parkeilla ja kirjallisilla tehtävillä. Joustavassa isokoulutuksessa pyrkimyksenä on, että nuori pääsisi osallistumaan ainakin leiri jaksoille. (Laajaranta, nuorisotyö isokoulutus)

4.3 Kerhonohtajat

Roihuvuoren seurakunnassa oli ennen käytössä myös kerhonohtajille erillinen koulutus. Vuosien mittaan osallistujamäärät ja vähäinen aktiivisuus pakottivat muutoksiin. Päädyttiin ratkaisuun, että kerhonohtajille ei ole erillistä koulutusta. Kerhonohtajan ei ole pakollista osallistua myöskään isokoulutukseen. Kerhonohtajaksi pääsee rippikoulun suorittanut vapaaehtoinen nuori. Koska kerhonohtajaksi pääsee rippikoulun suorittanut innostunut nuori, eikä häntä velvoiteta isokoulutukseen, voi olla, että kerhonohtaja on hukassa ja vailla neuvoja. Seurakunnan kerhoissa paikalla on aina nuorisotyöntekijöitä eli kerhonohtajien ryhmä ei ole vastuussa koko kerhon järjestämisestä yksin. Toinen Roihuvuoren nuorisotyöntekijöistä tiivistä kerhonohtajakoulutuksen historiaa ja siitä luopumisen seurauksia nykyään heillä on käytössä niin sanottu ”mallioppimisen” menetelmä (Saila Lavonen, henkilökohtainen tiedonanto 19.9.2018). Kerhojen alettua syksyllä nuorisotyöntekijä on mukana kaikessa, mitä kerhossa tapahtuu. He neuvovat, näyttävät mallia ja auttavat kaikessa. Vähitellen nuorisotyöntekijä siirtää enemmän vastuuta kerhonohtajille ja lopulta nuorisotyöntekijä on aktiivisena osallisena vain alun kuulumiskierroksessa, rukouksessa sekä kerhon lopetuksessa.

Kerhoa on ohjaamassa vasta aloittavia kerhonohjaajia ja jo kokeneempia kerhonohjaajia. Joskus mukana toiminnassa on myös raideri. Aktiivisia kerhonohjaajia on tällä hetkellä 20.(Saila Lavonen, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2018)

Roihuvuoressa kerhonohjaajia ”koulutetaan” apuohjaajiksi kerhoihin (kolmeen kokkikerhoon, kahteen sählykerhoon sekä kaakaoklubiin) sekä muuhun varhaisnuorille suunnattuun toimintaan esimerkiksi leireille ja kesällä järjestettävälle puuhapäiville.

4.4 Raiderikoulutus ja nuoret aikuiset Roihuvuoressa

Jo ennen vuosituhannen vaihtumista huolenaiheeksi nousi uusi ryhmä: nuoret aikuiset. Alle 30- vuotiaat olivat 90-luvulla ryhmä, jonka sitoutuminen kirkkoon väheni eniten (Kallinen & Huttunen, 2005, 309). Nuorisotyön pääpainon ollessa rippikouluikäisissä, nuoret ja sitä vanhemmat nuoret aikuiset jäivät vähemmälle huomiolle. Viime vuosina myöskään Roihuvuoressa ei ole ollut erityisesti nuorille aikuisille suunnattua toimintaa. Osa nuorista aikuisista kuitenkin osallistuu aktiivisesti seurakunnan vapaaehtoisiin tehtäviin messuissa avustaen sekä yövalvojina ja ohjaajina leireillä. Näitä isosiän ylittäneitä vapaaehtoisia kutsutaan raidereiksi.

Raideri on nuori, joka on suorittanut sekä Isko1 että Isko2 koulutuksen ja on edelleen halukas kouluttautumaan ja toimimaan tehtävissä nuoren seurakunnan toimintaa varten. Raiderin tehtäviin kuuluu toimia isosten ja muiden nuorien ”isosiskona” ja ”isoveljenä”. Raiderille annetaan vastuullisempia tehtäviä kuin isosille ja raiderit osallistuvat opetushetkien pitämiseen yhtenä ohjaajana. Lisäksi tehtäviin kuuluu leikkien, pelien ja muun ohjelman suunnittelu isosten kanssa. Leireille raideriksi pääseminen edellyttää pääsääntöisesti täysi-ikäisyyttä.

Myös raiderikoulutus alkaa syyskauden avaamisella. Raiderikoulutus on väljempi kuin Isko. Lähiopetus kertoja on vain kaksi ja nuoret saavat olla osallisena koulutuksen sisältöä suunniteltaessa. Raideritkin osallistuvat isosleireille ja heille on leireillä omat opetushetkensä kuten isosillekin. Myös raiderikoulutukseen sisältyy osallistuminen arkkikirkkoihin ja gospel messuihin sekä euronpäivään, yhteisvastuu keräykseen ja Isko2 ja raiderien iltaan. (Laajaranta, nuorisotyö, Raiderikoulutus)

Rippikoulun jälkeinen nuorisotyö on suunnattu 15-vuotiaasta vanhempiin noin 25-vuotiaisiin nuoriin. Roihuvuoressa seurakunta järjestää kokoontuvaa toimintaa

nuorille. Nuorisoiilta Parkkia pidetään perjantaisin Roihuvuoren seurakunnan huvilalla Laajarannassa. Parkkiin on syksyn 2018 aikana osallistunut viikoittain vaihtelevasti 30-50 nuorta. Syksy 2017 ja kevään 2018 kävijöiden määrä liikkui 70-110 nuoren välillä. Määrä koostuu osin edellisen kesän rippikoululaisista, uusista isoskoulutettavista kuin seurakunnan toiminnassa jo mukana olevista nuorista. Erityisiltoihin kuten Jouluparkkiin osallistuu myös nuoria aikuisia, joita muuten parkeissa harvemmin nähdään.

Syksyllä 2017 Roihuvuoren seurakunnan pastori perusti epävirallisen, alueen nuorista aikuisista koostuvan ryhmän Facebookiin, joka alkoi kokoontua epäsäännöllisesti Laajarannassa. Ryhmän nimeksi tuli RoiNa, Roihuvuoren nuoret aikuiset. Ryhmän toiminta on ollut edelleen epäsäännöllistä ja osallistujia määrät vaihtelevat, mutta nyt toimintaa jo hieman mainostetaan. Toiminnalle on suunniteltu kokoontumiskerrat syksyille 2018, mutta aiheet ja sisällön nuoret aikuiset saavat itse päättää ja kehittää. ”Toiminta on ollut sillä lailla helppoa, että mitään erityistä ei ole tarvinnut hankkia, tilata tai järjestää. Mun ajatus oli, että tullaan paikalle ja jutellaan elämästä, uskosta ja ties mistä sen mukaan, mitä yhdessä suunnitellaan” (Jaani Vilkkilä, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2018).

5 PROSESSINKUVAUS

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyönä tarkoitukseni oli tehdä käsikirja yhteistyössä Roihuvuoren seurakunnan kanssa. Kerhonohtajan käsikirja tulee seurakunnan käyttöön korvaamaan puuttuva kerhonohtajakoulutus. Roihuvuoren seurakunnan kerhoihin osallistuu kahdeksasta kolmeenkymmeneen 7—13-vuotiasta kerholaista. Kerhonohtajina on vaihtelevasti noin 2-7 kerhonohtajaa sekä kaksi seurakunnan nuorisotyöntekijää. Osa kerhonohtajista on juuri aloittanut kerhonohtamisen suoraan rippikoulun jälkeen, muutama on jo kokeneempi ja mahdollisesti suorittanut isos- ja raiderikoulutuksen. Tavoitteenani on luoda kerhonohtajille koottu käsikirja avuksi kerhonohtajan tehtäviin sekä luoda nuorelle mielikuva ja malli hyvästä kerhonohtajasta.

Käsikirjaa tein tiiviissä yhteistyössä seurakunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Tein käsikirjasta lähes valmiin version, jonka esittelin nuorisotyöntekijöille. Nuorisotyöntekijät perehtyivät käsikirjaan, jonka jälkeen sain heiltä palautetta ja ohjeita muokkaamista varten, jotta käsikirjasta saadaan oikeanlainen ja sellainen kuin juuri Roihuvuoressa tarvitaan. Osittain teimme muutokset yhdessä. Lisäksi esittelin käsikirjasta raakaversioiden kerhonohtajille, jotta kuulin kohderyhmän vertaisarviointia käsikirjan sisällöstä ja tarpeellisuudesta.

5.2 Opinnäytetyön suunnitelma

Idea kerhonohtajan käsikirjasta opinnäytetyönä lähti liikkeelle syksyllä 2017, kun olin seurakuntaharjoittelussa Roihuvuoren seurakunnassa. Kerhoja ohjattaessa kävi ilmi, että kerhonohtajilla ei ollut selkeää ja yhtenäistä käsitystä, miten tulisi toimia. Osallistujapulan vuoksi kerhonohtajakoulutuksesta on luovuttu ja käytössä on mallioppimisenmenetelmä kerhojen aikana. Syksyn 2017 aikana luonnostelimme seurakunnan nuorisotyönjohtajan kanssa kerhonohtamiseen raamit koskien kerhossa toimimista ja laitoimme ne kerhonohtajille näkyville. Keskusteltuaamme aiheesta hän ehdotti kerhonohtajan käsikirjaa. Roihuvuoren seurakunnalla on isoskoulutuksessa käytössään isovihko. Se sisältää ohjeet isosena toimimiseen. Sovimme, että voisin tehdä opinnäytetyönäni kerhonohtajan käsikirjan Roihuvuoren seurakunnalle.

Itse työn aloitin vasta vuotta myöhemmin. Aluksi pohdin aiheen tarpeellisuutta ja käytännöllisyyttä. Aloin perehtymään käytössä olevaan lähdemateriaaliin aiheesta. Kävi ilmi, että kaikki lähteet eivät ole tuoreita 2010-luvun teoksia, mutta käytin niitä siitä huolimatta luomaan pohjaa nuorisotyön historiasta ja käytänteistä, jotka eivät suuresti ole muuttuneen vain päivittyneet. Lähdemateriaalit valikoituivat pääaiheiden mukaan, nuorisotyön kehitysvaiheet, nuorisotyönmuodot ja kerhonohtajaaminen. Käsikirjan lähteiksi valikoitui isostoiminnan käsikirjoja sekä kerhonohtajan käsikirjoja ja teoksia, jotka oli suunnattu nuorisotyönohtajajille koskien nuorten kouluttamista.

5.3 Opinnäytetyön toteutus

Käsikirjaa työstäessäni käytin mallinani Roihuvuoren iskoviikkoa, jotta sisällöissä ei olisi päällekkäisyyksiä. Päällekkäisyyksien välttämiseksi jätin käsikirjasta pois esimerkiksi hartauden pitämisen ohjeistuksen, ensiapuosuuden ja iltaohjelman toteuttamisen. Lisäksi käytin lähteinäni jo valmiina saatavilla olevia teoksia kerhonohtajaamisesta esimerkiksi Ihan sama käsikirja isoselle, kasvun paikka, kerhonohtajan käsikirja 2017-2018 ja 2016-2017. Materiaalia valitessani huomasin, että jo painetut kerhonohtajan käsikirjat poikkeavat sisällöllään siitä, mitä itse tavoittelin. Tarkoituksena oli tehdä ohjekirja nuorelle kerhonohtajaamisesta. Suurimmassa osassa painettuja kerhonohtajan käsikirjoja oli lueteltu jokaiselle vuoden kerhokerralla aiheet ja esimerkki sisältöä. Tällaisen halusin jättää omasta työstäni pois kokonaan ja käsitellä toimintakäytäntöjä ja tukea nuorta kasvussaan kerhonohtajaksi.

Lähdin toteuttamaan opinnäytetyötä etsimällä materiaalia ja perehtymällä siihen. Tein muistiinpanoja ja ajatustyötä siitä, millainen käsikirjasta tulisi ja mitä siinä käsitteisin. Käsikirjaa työstäessä taustalla vaikutti ajatus siitä, millaisia ohjeita itse 15-vuotiaana olisin halunnut kerhonohtajaamisesta ja tiimityöstä. Käsikirjan rakenne ja sisältö rajautui nopeasti ja helposti. Raporttiosuus vaati enemmän työtä ja aikaa. Ideoiden, sisällön ja aiheiden rajaaminen oli hankalaa ja aineisto alkoi olla liian laaja. Rajasin aiheen koskemaan kerhonohtajia ja isokoulutettavia sekä ”unohdettuja” nuoria aikuisia. Lopulta aiheet ja sisällön rajattuani materiaalien etsiminen tuotti jonkin verran vaikeuksia. Käytössä oleva materiaali oli osin vanhaa ja näin ollen jokin tieto jo vanhentunutta. Osa materiaalista kuitenkin oli painettu 2000-luvulla ja totesin materiaalin olevan relevanttia.

Raporttiosuuden työstin yksin materiaalien pohjalta, mutta käsikirjan työstämisessä mukaan osallistui vahvasti seurakunnan nuorisotyöntekijät. Myös nuorille kerhonohtajille annettiin mahdollisuus vaikuttaa. Valitettavasti vain yksi nuorista osallistui.

5.4 Käsikirjan tavoitteet ja tarkoitus

Ajatukseni oli tehdä käsikirjasta helppolukuinen, selkeä ja tiivis opas kerhonohtajamisesta. Helppoudella ja selkeillä esimerkeillä tavoitteenani oli saada käsikirja sellaiseen muotoon, että 15-vuotiaan vasta-aloittavan kerhonohtajan on helppo ymmärtää ja omaksua käsitellyt asiat. Etsin käsikirjaani inspiraatiota ja mallia muista painetuista kerhonohtajan käsikirjoista. En halunnut tehdä samanlaista, mutta muutamia hyviä vinkkejä päätyi omaani. Yksi lähdemateriaalini toimineesta teoksista oli Hirston, Paalanteen ja Siukosen Ihan sama isoselle. Siitä mukaan päätyi kerhonohtajaa herättelevät ja pohtivat kysymykset.

Tavoitteenani oli saada käsikirjan sisällöstä kerhonohtajan kasvua tukevaa ja selkeää ohjeistusta siitä mitä kerhonohtajamisessa vaaditaan, jotta se vastaisi tarkoitustaan korvata kerhonohtaja koulutuksen puutetta. Käsikirja sisältää kerhonohtajan rooleja ja työvälineitä, määritelmän millainen on hyvä kerhonohtaja sekä ohjeita kerhon suunnitteluun ja vetämiseen. Alun perin halusin lisätä käsikirjaan askarteluvinkkejä, leikkejä ja pelejä, mutta päädyin jättämään ne pois. Tarkoitus oli tehdä kirjasta yleinen ohjeistus kerhonohtajana toimimiseen ei yksilöidä ohjausta ja sisältöä tietynlaiseen kerhoon, esimerkiksi askarteluvinkeillä. Lisäksi tarkemman kerhosisällön poisjättämiseen vaikuttivat käsitykseni siitä, että nykyaikana on tarjolla ja helposti saatavilla ohjelmaa sisältävää materiaalia valmiina netissä ja kirjastoissa.

Käsikirjan rakenteen halusin olevan kevyt, helposti lähestyttävä ja selkeä. Halusin kuvien olevan neutraaleja eikä liikaa huomiota vievää sisältöön verrattuna. Fonttiin ja tekstin sijoitteluun vaikuttivat leikkisyys, jolla tavoittelin helposti lähestyttävää ulkoasua. En halunnut käsikirjaan liian virallista muotoa, mitä nuori kohtaa esimerkiksi koulukirjoissaan. Väriksi valikoitui neutraali ja rauhallinen sävy, joka kuitenkin sävyttää ja herättää huomion verrattuna valkeaan sivuun. Loppuun lisäsin sivun muistiinpanoille sekä yhteystiedoille ja mainitsin muutamia lähteitä, joita olen

työssäni käyttänyt, jotta kerhonoahjaajat voivat halutessaan käyttää samoja lähteitä hyödykseen.

5.5 Palautteen kerääminen ja käsittely

Palautteen keräämisessä mietin kohderyhmää ja sitä, kuinka heihin on helpoin saada yhteys. Palautteen keräämisessä halusin antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa sisältöön, rakenteeseen ja siihen, miltä käsikirja tulisi näyttämään. Lähetin tiedossani oleville seitsemälle nuorelle kerhonoahjaajalle (viisi kokeneempaa ja kaksi vastaaloittanutta kerhonoahjaajaa) raakaversion käsikirjasta sähköisesti sekä ohjeistin palautteenannon kanssa käyttämään itselleen ominaisinta tyyliä. Lisäsin mukaan kuitenkin kysymyksiä (Liite 2), joiden kautta on helpompi antaa palautetta. Lisäksi kävin yhden kerhon alussa kertomassa käsikirjasta ja prosessista sekä siitä, mihin palautetta tarvitsen. Jokainen nuorista vastasi yhteydenottoon ja lupasi perehtyä aineeseen myöhemmin ja antaa palautetta. Loppujen lopuksi palautetta antoi vain yksi nuorista (kokeneempi kerhonoahjaaja), joten nuorten osallisuus käsikirjan sisällön ja ulkomuodon kannalta jäi melko vähäiseksi. Vähäisen palautteen syyksi oletan huonon ajankohdan, joka osui lukiolaisten koeviikon kanssa päällekkäin. Toinen vastaaloittaneista kerhonoahjaajasta vastasi, ettei hän koe, että osaisi auttaa koska on vastaaloittanut. Keskustelimme asiasta ja selitin hänen olevan avainasemassa vastaaloittaneena käsikirjan hyödyllisyyden ja tarpeellisuuden näkökulmasta, mutta hän koki asian niin vahvasti vaikeaksi, ettei halunnut vastata palautteella. Palautteessaan kerhonoahjaaja kertoi sisällön olevan ajankohtaista ja tarpeellista sekä käsikirjan olevan visuaalisesti sopiva. Senhetkisessä versiossa ei ollut vielä kuvia ja hän mainitsi, että kuvat voisivat elävöittää käsikirjaa.

Nuorisotyöntekijöiden kanssa keskustelin kasvatusten hieman edistymisestä ja aikataulusta sekä jätin heille raakaversiot arvosteltaviksi. Myös heille jätin palautteen antamista helpottavat kysymykset (Liite 1), jotka olivat eri kysymyksiä kuin nuorille. Halusin tietää nuorisotyöntekijöiden mielipiteen sisällöstä ja siitä tarvitaanko jotain lisää sekä sen, vastaako sisältö odotuksia. Toinen nuorisotyöntekijöistä soitti ja kertoi palautteen ja kehityskohdat ja toiveet puhelimitse. Puhelun aikana kirjasin toiveet ylös ja muokkasin käsikirjaa sen mukaan. Muokkaustoiveet kohdistuivat oikeinkirjoitukseen, ylimääräisten ilmaisujen ja fraasien poistamiseen sekä muutamien sanamuotojen korjaaminen. Lisäksi hän toivoi loppuun lähteitä joita käytin, jotta kerhonoahjaajat voivat tutustua halutessaan niihin enemmän. Toisen kerhonoahjaajan

palautteen sain tapaamisen yhteydessä ja teimme samalla yhdessä muutamia muutoksia. Teimme muutoksia kappalerakenteisiin ja poistimme osan kohdista kokonaan, koska ne eivät olleet tarpeellisia tai eivät sopineet Roihuvuoren seurakunnan linjaan. Sana vetäjä vaihdettiin työntekijäksi ja nuori lapseksi. Lisäksi puhuimme myös teoriaosuuteen liittyvästä kerhonohtajakoulutuksen puutteesta ja siitä, kuinka Roihuvuoressa on käytössä mallioppimisen menetelmä, joka korvaa koulutusta.

6 POHDINTA

6.1. Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä työstäessä lähes kaikki sujui ongelmitta. Materiaalia löytyi, mutta se oli osittain vanhaa ja vanhentunutta. Vanhempien lähteiden kohdalla joutui pohtimaan, onko tieto enää relevanttia ja ajankohtaista sekä sitä, onko se enää sovellettavissa. Päädyin ratkaisuun, että käytän tietoa mikä mielestäni on sopivaa sekä työhöni soveltuvaa. Lopulta nuorisotyössä menetelmät ja toiminta on melko paljon samaa mitä se on aina ollut. Muodot ja yksityiskohdat ovat päivittyneet ajan myötä sekä järjestöt ja organisaation muuttuneet ja päivittyneet, mutta osallistujia määrät ja toimintaan osallistumisen syyt kuitenkin edelleen samankaltaisia, kuin ennen. Päivittymisen takia kaikista organisaatioista kuten seurakuntien lapsityönkeskuksesta, koska se on yhdistynyt Nuori Kirkko ry:n ja tieto lapsityönkeskuksesta näin ollen vanhentunut ja osin poistettu, joten tieto seurakuntien lapsityönkeskuksen toiminnasta ja nuori kirkko ry:n taustasta jää vähäiseksi.

Raporttia työstäessä törmäsin myös tiedon saannin ongelmiin. Tarkoitukseni oli selvittää ja hyödyntää raportissani Roihuvuoren seurakunnan aktiivisten nuorten määrää, rippikouluun 2019 kutsuttujen virallista määrä sekä tietoa nuorten osuudesta seurakunnan alueella asuvasta väestöstä tällä hetkellä. Virallista ja ajankohtaista tietoa määristä ei löytynyt nettilähteistä, vaan se piti selvittää kirkkoherralta. Kirkkoherra valitettavasti ei kyennyt ja kerennyt asiaa selvittämään, joten viralliset määrät jäivät selvittämättä. Sovelsin kuitenkin aktiivisten nuorten määrän selvittämiseksi nuorten iltoihin sekä isosleirille osallistuvien nuorten määrää, sekä selvitin, että rippikouluun 2019 on kutsuttu noin 200 alueen nuorta. Näidenkin tietojen luotettavuutta joutui pohtimaan, sillä tiedot ovat suullisia tiedoksiantoja ja karkeita arvioita Roihuvuoren seurakunnan sosiaalisen median kanavista.

Myös käsikirjaa koskevan palautteen keräämisessä tuli vastoinkäymisiä, kun nuorilla ei ollut aikaa tai kiinnostusta vaikuttaa käsikirjan sisältöön. Palautetta pyysin seitsemältä nuorelta, mutta vain yksi vastasi palautteella. Osasyypalautteen vähäiseen määrään selittyi lukioiden koeviikon ja palautteen keruun ajankohtien päällekkäisyyteen. Osa perusteli vastaamattomuuttaan sillä, ettei koe olevansa hyödyksi. En kuitenkaan koe hyödylliseksi painostaa nuoria enempää palautteen

suhteen, kun he kerran jo ovat kantansa ilmaisseet. Toimivuutta ei päästy tästä syystä testaamaan ja määrittämään. Myös se, että mitä enemmän palautetta olisi kertynyt, sen enemmän nuorten näköinen ja tarpeisiin vastaava käsikirjasta olisi tullut. Työtä tehdessäni toivoin, että olisin onnistunut osallistamaan nuoria enemmän käsikirjan suhteen. Myös ulkoasun ja rakenteen kanssa olisin halunnut, että nuorten kädenjälki olisi näkynyt vahvemmin. Nyt käsikirja toteutettiin nuorisotyöntekijöiden toiveiden ja kommenttien pohjalta sekä opinnäytetyöseminaareissa saatujen opponenttien ja vertaisten kommenttien pohjalta. Käsikirja kuitenkin vastaa yhteistyö seurakunnan toiveita ja odotuksia sekä sai kehuja opinnäytetyöseminaarissa kanssa opiskelijoilta.

Loppujen lopuksi valmis käsikirja on sitä, mitä tavoittelin. Rakenteeltaan se on selkeä ja tiivis, mutta helposti luettava eikä teksti ole liian raskasta teini-ikäiselle. Alun perin fontin oli tarkoitus olla erilainen, mutta Roihuvuoren seurakunnan Word-sovellus ei tukenut sitä, joten fontti täytyi vaihtaa. Seurakuntaa ja käsikirjan käyttöä ajatellen oli järkevä päätös jättää käsikirjasta seurakunnalle muokattava versio, jotta sitä on mahdollista päivittää uusien linjauksien ja tarpeiden mukaan. Käsikirjaa suunniteltaessa ja toteuttaessa pääpaino oli Roihuvuoren seurakunnan tarpeissa, mutta mielestäni työ valmistui muotoon, mikä sopii myös muiden seurakuntien käyttöön. Sisältönsä puolesta käsikirja sopii myös kunnan nuorisotyön tai jonkin muun tahon käyttöön, sillä tekstin sisältö ei ole kristillistä vaan se on kohdistettu seurakunnan käyttöön. Pelkästään viittaukset seurakunnan varhaisnuorisotyöhön ja rippikouluun sitovat kontekstin seurakuntaan.

6.2. Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön työstäminen on ollut laaja oppimisprosessi niin henkisesti kuin ammatillisesti. Ammatillisuuteni on kasvanut työtä tehdessä kirkon nuorisotyöntekijänä, mutta myös sosionomina, vaikka työni käsittelee seurakuntaa. Tutustuessani tarkemmin koulutukseni osaamisvaatimukseen huomaan monen yllättävän monen vaatimuksen osuvan omaan oppimiseeni. Esimerkiksi sosionomin osaamisvaatimuksissa (Diak. osaamisvaatimukset) mainitaan kohta ”osaa sovittaa yhteen palveluita tarvelähtöisesti ja toimia muutoksen eteenpäin viejänä”. Opinnäytetyöni aikana olen oppinut tunnistamaan asiakasryhmän, tässä yhteydessä seurakunnan nuorisotyön ja erityisesti kerhonohjaajien tarpeita ja osannut vastata näihin tarpeisiin luomalla käsikirjan, joka korvaa puuttuvaa koulutusta. Käsikirjan tavoitteena on auttaa ja tukea kerhonohjaajia kasvussaan kerhonohjaajaksi ja näin ollen ajattelen toimineeni muutoksen eteenpäin viejänä.

Käsikirjaa luodessani olen tutustunut tarkemmin niin kirkon missioon, kristillisen kasvatuksen lähtökohtiin kuin kasvattavan kirkon historiaan. Muun muassa edellä mainitut toimet ovat tukeneet kasvuani kirkon nuorisotyöntekijäksi ja löytyvät osaamisvaatimuksien listalta. Lisäksi olen perehtynyt eri-ikäisten kasvun tukemiseen, yksilön kehitykseen sekä ryhmän kohtaamiseen. Opinnäytetyötä edeltävässä seurakunta harjoittelussani tutustuin ja työskentelin isosten joukossa sekä kerhoissa. Tutustui toimintatapoihin ja pääsin oikeasti kohtaamaan ja havainnoimaan kohderyhmää, mistä johtuen osasin kohdistaa käsikirjassa käsittelemäni teoriat juuri Roihuvuoren seurakunnan nuorille. Yhteisöllisellä tasolla opinnäytetyöni on tukenut kasvuani monin tavoin. Toteutin opinnäytetyön produktiona, jonka toteutin tiettyyn paikkaan. Olen oppinut perehtymään tietyn alueen sosiokulttuurisuuteen ja osaan verkostoitua ja koota itselleni moniammatillisen ryhmän esimerkiksi seurakunnan työntekijöistä ja nuorista. Lisäksi olen oppinut ammattimaisesti käyttämään viestintäosaamistani ja kohdistamaan esimerkiksi palautteen keräämisen nuorille ja vanhemmille parhaiten soveltuvien keinoin.

Lisäksi koen opinnäytetyön kasvattaneen minua tutkimaan omaa työskentelyäni, omia voimavarojani sekä osaamistani. Koska olen tehnyt opinnäytetyön yksin, olen ollut vastuussa sen jokaisesta osa-alueesta ja olen pystynyt aikatauluttamaan ja jäsentämään työnteon itselleni sopivaan tahtiin ottaen huomioon hyvinvointini, koulun käynnin sekä töissä käynnin. Olen oppinut vielä syvemmin kriittisesti

arvioimaan lähteitä ja materiaaleja, joita on mahdollista käyttää sekä arvioimaan tekemäni työn laatua ja tuloksia. Opinnäytetyön edetessä olen jäänyt refleктоimaan paljon jo oppimiani asioita ja käytänteitä sekä käyttämään niitä hyödykseni myös opinnäytetyössäni.

LÄHTEET

- Diak. Osaamisvaatimukset Saatavilla 19.11.2018 <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>
- Elomaa, R. (2001). Seurakunnan lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyön toiminnan rakenne. Teoksessa L. Luukkonen, *Nollasta neljääntoista*. (s. 108-113) Helsinki: Lastenkeskus
- Facebook. Roihuvuoren seurakunta
https://www.facebook.com/pg/roihuvuorisk/about/?ref=page_internal
- Grönlund, H. (2017) Nuoret vapaaehtoisina kirkossa ja yhteiskunnassa. Teoksessa J. Kokkonen (toim.), *TEHDÄÄN IHMEITÄ! osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa* (s.107-124). (Diak Työelämä 10). Saatavilla http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132753/Diak_tyolama_10_978-952-493-291-2.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Helsingin kaupunki. julkaisut Saatavilla 21.9.2018
https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/esitteet/esite_2012-5_fi.pdf
- Helsingin seurakunnat. Roihuvuoren seurakunta. Yhteystiedot Saatavilla 21.9.2018
<https://helsinginseurakunnat.fi/roihuvuorens seurakunta/yhteystiedot.html.stx>
- Helsingin seurakunnat. materiaalit Saatavilla
21.9.2018 https://www.helsinginseurakunnat.fi/material/attachments/keskusrekisteri/vuositilastot/m3fUPhANj/Vuositilasto_2013.pdf
- Jattu, S., Kaartinen, J., Kokkonen, J., Paananen, T., Porkka, J., Pruuki, H., Syrjä, S., Tukeva, P., Vappula, K., Winqvist, R. & Åström, S. (2016). Isoja ihmeitä – *Isostoiminnan linjaus 2016*. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 43 Kuopio: Kirkkohallitus
- Joensuun evl. kirkko. toimintaa kaiken ikäisille. nuoret aikuiset k-18 Saatavilla 29.9.2018
<https://www.joensuunevl.fi/toimintaa+kaikenikaisille/nuoret+aikuiset-k18/>

- Kallinen, E. & Huttunen, T. (2005). Ennen meitä – 100 vuotta kristillistä nuorisotyötä. Teoksessa T, Paananen (toim.) & H, Tuominen(toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. (s.295-310) Helsinki: Kirjapaja
- Karvonen, M. & Liljendahl, T. (2005). Nuoren kirkko 2015. Teoksessa T, Paananen (toim.) & H, Tuominen(toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. (s.311-325) Helsinki: Kirjapaja
- Kirkko Espoossa. Aikuiset. Nuoret aikuiset Saatavilla 29.9.2018
<http://www.espoonseurakunnat.fi/tule-mukaan/aikuiset/nuoret-aikuiset>
- Kontkanen, J. (2018) *ONGELMA JA MITEN SE KORJATAAN? Nuoruuden ja nuorien määrittelyä Valtakunnallisessa nuorisotyön ja –politiikan ohjelmassa 2017-2019* Itäsuomen yliopisto: Yhteiskuntatieteiden laitos Saatavilla 28.9.2018
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180412/urn_nbn_fi_uef-20180412.pdf
- Korhonen, L. (2016). *SEURAKUNTIEN HAASTEET KASVUALUEILLA Kokemukseen perustuvia ehdotuksia Roihuvuoren seurakunnalle* Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 21.9.2018
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106011/Korhonen%202016%20YA%20MK%20OT.pdf?sequence=1>
- Kuopion seurakunnat. Seurakunnat. Alavan seurakunta. Nuoret ja opiskelijat. Nuoret aikuiset Saatavilla 29.9.2018 <http://www.kuopionseurakunnat.fi/alavan-seurakunta/nuoret-ja-opiskelijat/nuoret-aikuiset#>
- Laajaranta, Nuorisotyö Saatavilla 21.9.2018
https://laajaranta.fi/images/Nuorisotyö/nuorisotyö_syksy_2018.pdf
- Laajaranta, Nuorisotyö, Isoskoulutus Saatavilla 21.9.2018
<https://laajaranta.fi/nuorisotyö/54-isoskoulutus>
- Laajaranta, Nuorisotyö, Raiderokoulutus Saatavilla 21.9.2018
<https://laajaranta.fi/nuorisotyö/79-raiderit>
- L1285/2016 Nuorisolaki Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Launonen, P.(2004). *Nuorisonohjaajasta nuorisotyönohjaajaksi*. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu

- Launonen, P. (2006) Valmis polku vai oma reitti – nuorisotyönohjaajien koulutuksen piirteitä. Teoksessa T, Paananen (toim.) & H, Tuominen(toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. (s.100-105) Helsinki: Kirjapaja
- Lund, P. (2007) *Muuttuvan kirkon mukautuvat palvelijat*. Saarijärvi: Nuorten keskus ry
- Niemelä, K. (2007) *Rippikoulusta aikuisuuteen pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus
- Nieminen, T., Peitso, J., Perkiö, T., Poropudas, S. & Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy (2017) *Ihme Isonen isostoiminnan kirja*. Helsinki: Nuori kirkko
- Nuori Kirkko. Strategia Saatavilla 30.9.2018
https://nuorikirkko.fi/wp-content/uploads/Strategia_valtuuston_hyv%C3%A4ksym%C3%A4.pdf
- Nuori kirkko, Seurakuntien Lapsityön Keskus toimintakertomus 2016 Saatavilla 21.10.2018
https://nuorikirkko.fi/wp-content/uploads/2016/09/SLK_toimintakertomus_2016.pdf
- Nurmi, J., Ahonen. T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2015). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Jyväskylä: PS-kustannus
- Paananen, T & Tuominen, H. (2002) *AARRE isoskouluttajan opas*. Jyväskylä: Gummerus
- Paananen P. & Tuominen H.(2005). *Nuorisotyön käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja
- Porkka, J (2005). Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa T, Paananen (toim.) & H, Tuominen(toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. (s.82-108) Helsinki: Kirjapaja
- Porkka, J (2006). Seurakunnan kasvatustyön vapaaehtoiset. Teoksessa M, Nivala(toim.) & T, Sjöblom(toim.) *Näköalapaikalta* Jyväskylä: Kirkon nuorisotyöntekijät – Kyrkans Ungdomsarbetare ry (s. 77-99)
- Riihimäki, N (2005) Erilainen oppija. Teoksessa T, Paananen (toim.) & H, Tuominen(toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. (s.189-200) Helsinki: Kirjapaja
- Sakasti, Nuoret aikuiset Saatavilla 28.9.2018
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/\\$FILE/KH_nuoret_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/$FILE/KH_nuoret_www.pdf)

Silvo, T. (2001) Kerhonojajien koulutus varhaisnuorisotyössä. Teoksessa Luukkonen, L.

Nollasta neljääntoista. (s. 275-280) Helsinki: Lastenkeskus

SlideShare, PTK-poikien ja tyttöjen keskus Saatavilla 21.10.2018.

<https://www.slideshare.net/Jukina/ptk-poikien-ja-tyttjen-keskus>

Suomen evankelisluterilainen kirkko, aamenesta öylättiin – kirkon sanasto Saatavilla 21.10.2018

<https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Nuorten+Keskus>

Schweitzer F., Schlag T., Simojoki H., Tervo-Niemelä K. & Ilg W. (2017) *Confirmation, Faith, and Volunteerism: A Longitudinal Study on Protestant Adolescents in the Transition towards Adulthood. European Perspectives.* Saksa: Guetersloher Verlagshaus

Uuta Helsinkiä, Kruunuvuorenranta Saatavilla 21.9.2018

<https://www.uuttahelsinki.fi/fi/kruunuvuorenranta/rakentaminen>

Tähkää, A., Taavitsainen, T., Lehtinen, K., Kallinen, E., Ojala, S., Jutila, J., Syrjä-Turpeinen, S.,

Tukeva, P. & Lampenius, S. (2012). *Nuoret seurakuntalaisina.* Helsinki:

Kirkkohallitus Saatavilla 28.9.2018

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/\\$FILE/](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/$FILE/)

[KH_nuoret_www.pdf](#)

LIITTEET

Liite 1. Palaute kysymykset nuorisotyönohjaajille

1. Onko sisältä hyödyllistä?
2. Mitä kannattaisi lisätä? Mitä ottaa pois?
3. Ajankohtainen/tarpeellinen?
4. Visuaalisuus?
5. Lisätäänkö yhteystiedot loppuun? Kenen kaikkien?
6. Vapaa palaute:

Liite 2. Palaute kysymykset kerhonohjaajille

1. Puuttuuko käsikirjasta mielestäsi jotain?
2. Mitä tekisit toisin?
3. Onko joku turhaa?
4. Millaisia kuvituksia tai tehosteita sivuille?
5. Kuvittele itsesi uudeksi kerhonohjaajaksi, koetko että käsikirjasta olisi jotain hyötyä?
6. Vapaa palaute:

Liite 3. Käsikirja

KERHONOHJAAJAN KÄSIKIRJA

Nani Alanen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyö, 2018

Sisällys

Sisällys	2
Alkusanat	3
1. Mitä on olla kerhonohjaaja?	4
2. Kerhonohjaajan roolit	6
3. Nyt se alkaa! Vinkkejä kerhon ohjaamiseen	8
4. Suunnittelu	9
5. Kerhonohjaajan työvälineet	10
Muistiinpanot:	12
Lähteet	13
Yhteystiedot	13

Alkusanat

Arvoisa kerhonohjaaja, sinulla on käsissäsi juuri sinua varten laadittu kerhonohjaajan käsikirja. Kirjan tarkoituksena on toimia tukena ja ohjata sinua tehtävässäsi kerhonohjaajana. Käsikirjaan on koottu tietoa kerhonohjaajan rooleista, tehtävistä ja vastuista seurakunnan varhaisnuorisotyötoiminnassa. Mukana on myös kerhonohjaajan työvälineitä sekä muutamia tehtäviä tukemaan kasvuasi kerhonohjaajaksi.

Käsikirja on tehty opinnäytetyönä sosionomin ja kirkon nuorisotyönohjaajan opintokokonaisuuteen yhteistyössä Roihuvuoren seurakunnan kanssa.

Toimiessani itse isosena ja erilaisia ryhmiä ohjatessani olisin itse kaivannut vastaavaa käsikirjaa kertomaan mitä kerhonohjaaminen on ja mitä minulta siinä asemassa vaaditaan, joten toivon, että tämä kirja auttaa sinua siinä.

Nani Alanen

1. Mitä on olla kerhonohjaaja?

Varhaisnuorille eli 7-13-vuotiaille järjestetään seurakunnassa monenlaista toimintaa kuten kerhoja ja leirejä. Kaiken toiminnan tulee olla sopivaa niin toiminnallisesti kuin sisällöllisesti tämä ikähaarukan osallistujille. Muistat varmasti omalta rippileiriltäsi hauskoja leikkejä ja pelejä, joista itse nautit, mutta niistä kaikki eivät ole soveliaita varhaisnuorille. Toimintaa suunnitellessasi tulee muistaa, että toiminta on lapsia varten.

Kerholaiset suhtautuvat kerhonohjaajiin usein ihailen ja pitävät kerhonohjaajia mielellään roolimalleina. On hyvä muistaa, että kerhonohjaajalla on tietynlaista ”valtaa”, mutta vallan mukana tulee myös vastuuta. Kaikella toiminnallasi kerhossa on monta silmäparia, jotka seuraavat toimintaasi ja ottavat siitä mallia. On itsestään selvää, että kerhonohjaajan kuuluu käyttäytyä muita kunnioittavasti, yleisen hyväksynnän ja kirkon arvojen mukaisesti.

Kerhonohjaajana sinulta odotetaan seuraavia asioita:

1. Olet persoonallinen esimerkki
2. Olet puolueeton
3. Olet aina valmis
4. Luot turvallisuutta
5. Valmistaudut etukäteen
6. Otat jokaisen ryhmän jäsenen mukaan

Millainen on hyvä kerhonohjaaja?

Tähän kysymykseen ei ole yhtä oikeaa vastausta, mutta sille on olemassa määritelmiä. Myös sinun täytyy itse määritellä itsellesi millaiset arvot sinua ohjaavat, jotta voit kutsua itseäsi hyväksi kerhonohjaajaksi.

Hyvä kerhonohjaaja on tasavertainen, johdonmukainen ja täsmällinen. Lisäksi hyvä kerhonohjaaja ottaa kaikki kerholaiset, nuorisotyönohjaajat ja muut toimijat huomioon ja osaa miettiä asioita ja toimintaa kaikkien

näkökulmasta. Esimerkiksi kun suunnittelet leikkiä kerhoon, muista miettiä tilanne useasta näkökulmasta. Nolaako leikki ketään? Loukkaako se jotain? Onko kaikkien mahdollista osallistua leikkiin? Jos olisit itse 7-vuotias, lähtisitkö leikkiin mukaan?

Hyvä kerhonohjaaja tunnistaa omat rajansa ja kykynsä ja osaa pyytää apua tarvittaessa. Sinulla on kerhonohjaajana tiettyä valtaa ja vastuuta, mutta muista että nuorisotyöntekijät määrittävät toiminnan luonteen. On myös hyvä turvautua nuorisotyöntekijän apua, jos jokin tilanne tuntuu vaikealta ja ylitsepääsemättömältä. Keskustele mieltä askarruttavista asioista, leikeistä ja ideoista nuorisotyönohjaajan ja kerhonohjaaja tiimin kanssa. Omalla toiminnallasi lunastat kaikkien luottamuksen sekä kunnioituksen.

Kerhonohjaaja on kerholaisen silmissä aina kerhonohjaaja

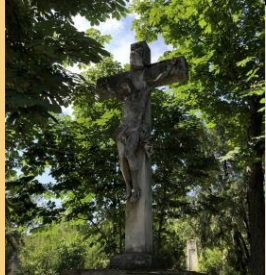
Tulet mahdollisesti arjessasi kohtaamaan kerholaisia myös kerhon ulkopuolella. Tässä muutama pohtimisen paikka, miten otat huomioon seuraavat tavat ja tottumukset...

Oma kielenkäyttö

Oma käytös kun kohtaan ihmisiä

Sosiaalinen media

Suhtautuminen uskoon ja Jumalaan

2. Kerhonojajan roolit

Kerhoa ohjattaessa jokainen asettuu toimiessaan johonkin rooliin. Roolit eivät ole ”kiveen hakattuja” vaan ne muuttuvat jopa yhden kerhon aikana. Vaikka roolisi olisi hassuttelija ja vitsaillet kerholaisten kanssa muista, että olet silti yksi kerhonojajista. Jokaisella on huonoja päiviä, mutta älä pura tuohtumustasi kerholaisiin vaan kerro siitä nuorisotyönohjaajille ja muille kerhonojajille.

Alla on kuvattuna muutamia kerhonojajalle ominaisia rooleja sekä huomioita, mitä kunkin tulee muistaa. Vaikka jokin rooli tuntuu helpolta ja sinulle ominaisimmalta muista kuitenkin välillä poistua mukavuusalueeltasi ja kokeile rohkeasti jotain muuta ja uutta, näin annat myös muille mahdollisuuden kokeilla eri rooleja.

Ohjelman kehittäjä ja leikin vetäjä

Leireillä ja kerhoissa tarvitaan erilaista ohjelmaa sisältöä kuten pelejä ja leikkejä. Useimmiten ohjelman osuuksien suunnittelu ja toteutus on kerhonojajien tehtävä.

Ohjelmaa suunniteltaessa olisi hyvä päättää kuka on vastuussa mistäkin tehtävästä ja leikistä, jotta toiminta pysyy johdonmukaisena.

Leikkiä vetäessäsi muista muutama asia: Odota, että on rauhallista vastaitten aloita sääntöjen kertominen. Kerro säännöt mahdollisimman selvästi ja muista kysyä ymmärsivätkö kaikki varmasti säännöt. Joskus muiden kerhonojajien on sopivaa esittää tarkentavia kysymyksiä, mutta jättää sääntöjen kertominen leikin vetäjälle. Ennen kun kerhonojajana alat kysellä täydentäviä kysymyksiä, anna lapsille mahdollisuus kysyä ensin.

Muista itsekin leikkiä innostuneesti mukana, vaikka leikki ei välttämättä olisi sinulle mieluinen, sillä kerholaiset ottavat sinusta mallia myös leikkien aikana.

Rinnalla kulkija

Kerhonojaajana saatat päätyä tilanteeseen, jossa kerholainen tulee kertomaan sinulle huolistaan. Tällaisessa tilanteessa muista, että tärkeintä on osoittaa luottamusta ja kuunnella nuorta. Sinulla ei tarvitse olla ratkaisua tai neuvoja tilanteessa. Jos tilanne mielestäsi vaatisi aikuisen apua, voit ehdottaa kerholaiselle, että puhuisitte yhdessä asiasta vetäjän kanssa. Jos kerholainen ei anna lupaa kertoa nuorisotyönohjaajalle, kunnioita hänen päätöstään ja pidä keskustelu teidän välisenä.

Tunnelman ylläpitäjä:

Yritä hymyillä ja luoda hyvää ilmapiiriä myös väsyneenä ja koita tsemppata myös muita kerhonojaajia. Kehuminen ja innostaminen toimivat lapsien kohdalla usein. Muista kuitenkin, että omalla asenteellasi ja osallistumisellasi voit vaikuttaa huomattavan paljon kerhon ilmapiiriin ja onnistumiseen.

Tiimityöntekijä

Kerhonojaajat muodostatte tiimin. Yhdessä tiiminä järjestätte toimintaa lapsille. Toimivassa tiimissä jokainen puhaltaa yhteen hiileen. Toimiva tiimi takaa toimivan tuotoksen. Tiimityön tärkeimmät valttikorttisi ovat kuuntelu, keskustelu, kunnioitus ja kompromissit. Näitä neljää käyttämällä pääset tiimityössä pitkälle.

Toimivan tiimin tuntomerkkejä:

- Reilu ja rohkaiseva ilmapiiri
- Kohtaatte monimuotoisuutta
- Jokaista kuunnellaan ja tuetaan
- Teillä on yhteinen päämäärä
- Keksitkö itse lisää?

3. Nyt se alkaa! Vinkkejä kerhon ohjaamiseen

Älä turhaan stressaa ryhmän ohjaamista etukäteen, myös kerholaista varmasti jännittää. Jos olet jännittynyt ja hermostunut se luultavasti näkyy elekielessäsi. Tarkkaile omaa elekieltäsi ja koita luoda avoin ilmapiiri. Myös ilmeelläsi on suuri vaikutus ryhmäsi ilmapiiriin. Hymyllä murrat jään ja luot positiivista ilmettä myös muihin.

Tärkeimmät työvälineesi ryhmää ohjatessasi ovat vuorovaikutustaidot. Vuorovaikutustaitojen lisäksi tärkeitä elementtejä ovat kannustaminen ja kunnioitus. On parempi käyttää ohjatessa kysyviä ilmaisuja kuten ”kannattaako noin toimia” tai ”mitä tapahtuu, jos teet noin” kuin käyttää kieltäviä ilmaisuja. Kieltomuodon käyttäminen toisinaan vain lisää kerholaisen tahtoa toimia kielletyllä tavalla.

Ryhmää ohjatessa olet ryhmän auktoriteetti. Sinä päätät, millaisia keinoja ohjatessasi käytät. Keinoja huomion saamiseen on monia, esimerkiksi vaikuttava keino on kuiskaaminen tai jokin huomion herättävä liike. Huutaminen ei ole hyvä toimintatapa ja sitä tulisi välttää. Riittää,

että olet jämäkkä ja luot ryhmälle rajat siitä mikä on hyväksyttävää. Näiden rajojen kanssa sinua auttavat muut kerhonohjaajat sekä nuorisotyönohjaajat. Jos tilanne sitä vaatii, pyydä nuorisotyönohjaaja avukseksi ryhmän hallintaan.

4. Suunnittelu

Suunnittelu luo vankan ja toimivan pohjan joka kerho kerralle. On suositeltavaa, että kerhonohjaajat yhdessä suunnittelisivat kerhon sisältöä hyvissä ajoin jo pidemmälle aikavälille, esimerkiksi kuukaudeksi kerralla. Suunnittelussa voi käyttää apuna kirkon vuorikelloa ja ottaa juhlapyhät ja ajankohtaiset aiheet mukaan kerhoon. Myös valmiita kerho käsikirjoja ja materiaaleja kannattaa käyttää apuna.

Useimmiten kerhon aloittaa nimikierrros. Sen lisäksi seurakunnan kerhoihin kuuluu hartaus tai pieni opetus hetki. Näiden lisäksi kerhossa on yhteistä valmiiksi suunniteltua toimintaa.

Joissain kerhoissa on selkeä tema kuten urheilukerho tai kokkikerho. Oli teemana mikä tahansa valmistaudu ja hanki tarvittavat välineet hyvissä ajoin. Esimerkiksi kokkikerhon tarvittava ruokalista ja selkeä ohje ruoan valmistusta varten on hyvä olla selvillä jo päiviä ennen kerhoa. Ohjetta kannattaa kokeilla kotona, mikäli mahdollista, ettei kerhon aikaa tarvitse kuluttaa uuden ohjeen opetteluun.

Leikkien ja pelien lisäksi yleisimpiä ohjelmanumeroita ovat musiikki, askartelu tai jokin retki. Kerhon ohjelmaa suunnitellessanne suosittelen käyttämään isosillekin tuttuja työvälineitä kuten leikkivihkoa.

5. Kerhonojajan työvälineet

Työvälineitä on lukuisia, joku tuntuu varmasti vieraammalta, mutta pe-
rehydy ja uskalla kokeilla uusiakin menetelmiä. Kerhonojajalla voisi
olla ainakin joku seuraavista työvälineistä.

Raamattu

Raamatun olet saanut ja siihen olet tutustunut jo rippikoulussa. Huoma-
sit varmasti, että raamattu on äärettömän laaja kokoelma mistä voi am-
mentaa paljon esimerkiksi hartauteen. Omalla esimerkilläsi voit innos-
taa myös lapsia tutustumaan raamattuun. Saatat oivaltaa myös itse jo-
tain uutta.

Muutamia kohtia raamatusta avuksi kerhoihin ja leireille:

Hartaudessa

Ps. 4:9

Ps. 23:1-6

Ps 108:2-6

Mark 10:13-16

Uuden kynnyksellä tai kun pelkää jotain:

Sanal. 3:25-26

Sanal. 4:20-23

Virsi- ja Nuorten laulukirjat (useita eri versioita lapsille ja
nuorille)

Seurakunnassa on tapana laulaa paljon. Virsi- ja Nuorten laulukirjasta löytyy lapsille
suunnattuja virsiä. Veisukirjoihin on koottu nuorille ja lapsille veisuja ja
lauluja. On etua, jos tunnet lauluja ja osaat rohkaista laulullasi tai soitol-
lasi muita mukaan.

Katekismus

Katekismus tiivistää Suomen evankelisluterilaisen kirkon sanoman ja opetukset.

Leikkivihko

Leikkivihkosta löydät leikkejä, pelejä ja sketsejä sopiviin tilanteisiin. Leikkivihon löydät laajaranta.fi isoskoulutus otsikon alta.

Google

Jos apunasi ei ole muuta materiaalia, niin googlesta löydät leikkejä, vinkkejä, nuotteja, opetusvideoita ja monia muita tarpeellisia asioita.

Konkreettisten työkalujen lisäksi kerhonoijaajan olisi hyvä osata seuraavia taitoja:

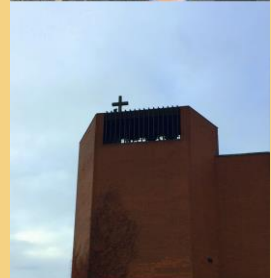
Vuorovaikutustaidot

Tunnetaidot

Tilannetaju

Heittäytymisen halu

Huumorintaju

Lähteet

Käsikirjaa suunnitellessani perehdyin moneen jo valmiiseen kerhonohjaajan ja isosen käsikirjaan. Apunasi voit käyttää samoja materiaaleja kuin minä:

Hirsto, J., Paalanne H., Siukonen A. (2012) *Ihan sama isoselle*. Nuorten Keskus ry

Kähkönen, N. (2017) *kerhonohjaajan käsikirja 2017-2018*. Lasten keskus

Juntunen, H., Nurmi. S. (2015) *Kasvuntekijät: kerhonohjaajan koulutus seurakunnassa* Suomen poikien ja tyttöjen keskus PTK ry

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 43 *Kirkon kasvatus ja perheasiat (2016)*. *Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016* Kirkkohallitus

Roihuvuoren seurakunnan Iskovihko

Yhteystiedot

Ota itsellesi muistiin nuorisotyöntekijöiden yhteystiedot

Luvat
Kansikuva Nani Alanen
Kuvituskuvat Nani Alanen ja Nonna Alanen

